

Den besynnerliga bombresan

Den besynnerliga bombresan, del 1 : Inledning.

Det hände mycket på en gång. Fem dagar före min avresa smällde det av tre tågbomber i Madrid som skickade 200 oskyldiga passagerare ut i evigheten. Regeringen sade att det var den baskiska motståndsrörelsen ETA:s fel, men därvid misstog sig regeringen grundligt. ETA mördar inte oskyldiga urskilningslöst utan väljer noga ut enskilda offer ur höga kretsar och varnar innan och tar på sig ansvaret efteråt. Den här gången var det marockanska Al Qaida, som tidigare mördat oskyldiga i Marocko, och regeringen förlorade valet, samma regering, som stöttat Bush och skickat spanska trupper till Irak. Hade inte tågbomberna fjärrutlösts med sådan precision och orsakat den värsta civila katastrofen i Europa efter det senaste världskriget för 59 år sedan hade regeringen inte förlorat valet. Den nya socialistiska regeringen lovade genast att hålla sitt vallöfte och återkalla alla spanska trupper från Irak.

Dessa omänskliga bombdåd utlöste krismöten och höjd beredskap överallt i Europa. Danmark, England och Polen stod högt på Al Qaidas hatlista över länder som hjälpt till i Bushkriget mot Irak. Även Milano stod högt på krislistan.

Kvällen före min avresa hade jag att bevista en frackhögtid. Jag hade behövt kvällen för de sista reseförberedelserna, festen skulle förstöra hela kvällen, jag var maximalt ovillig att gå och kände 100% för att utebli, men föranmälan för en månad sedan hade varit bindande. Det fanns ingen utväg.

Under frackfesten slog alla ens värsta farhågor in, och det hemskaste scenario som hade kunnat utspela sig slog mig med sin fullkomligt fasaväckande verklighet. Högtidsdräkt hade angivits men inte om det skulle vara svart eller vit väst. När jag kom in i högtidssalen visade det sig att samtliga hade svart väst utom jag som hade vit. Det var värre än ett bombnedslag.

Emellertid erbjöd kvällen med dess generösa utbud på både mousserande och vitt vin till skaldjurstallrik och fina fisken som varmrätt just den knuff i goda vänners lag som behövdes för att sparka ut mig på min resa. Jag hade natten kvar till att bli ordentligt packad och lyckades till och med tömma alla slaskhinkar på morgonkvisten och sortera soporna innan det begav sig.

Vintern hade varit lång och svår, men meteorologerna hade avgivit vissa vårlöften med temperaturer uppåt 10 grader. Vädret var alltså inte helt ogynnsamt till en början ehuru snön låg kvar i Stockholm. Men mitt första tåg söderut erbjöd en utmaning av sällan skådat slag.

Dagen innan hade varit helt i otursföljelse med både punktering på däcket (som jag inte hann åtgärda) och en plötsligt havererad sandal, en av resans viktigaste stödpunkter, som med nöd kunde limmas ihop. Samma otursföljelse drabbade tåget till Helsingborg, där alla toaletterna sade upp kontraktet till följd av en oförutsedd vattenläcka. Toaletterna var helautomatiska med magnetiska knappar för handsköljning, tvål och spolning, men om det inte fanns vatten fungerade ingenting, och toaletterna vägrade ens släppa in någon kund. Något liknande hade jag aldrig förr erfarit på någon av mina hundratals tågresor. Det gamla systemet med handreglar för dörren och klosettlucka rakt ner i spåret var det ändå något särskilt med genom sin totala drullesäkerhet.

Följaktligen blev det förseningar med nödstopp på vägen då det inte ens fanns pottor ombord. I Halmstad blev uppehållet extra långt då ingen kunde finna toaletten där på stationen. Efter alla dessa vedermödor var det skönt att få komma fram till Helsingborg och få lämna Sverige.

På tågrestaurangen i Köpenhamn satt folk mest och kvarkade. Deras ihållande hostningar genljöd präktigt med ordentlig bröstklang som kunnat överrösta hostande hästar. Tydligt hade Danmark drabbats hårt av diverse förkylningar. Andra satt direkt och snorade i maten utan att de kunde göra något åt det, medan

serveringen verkade något dagen efter och inte kunde hålla reda på växelpengarna. Var det bombhotssvallvågorna från Spanien som ryckt marken undan fötterna på Danmark? Även Danmark hade en högerregering som hjälpt Bushmannen i Irak med krigsfartyg. Nyligen hade högerregeringen lovat stänga och avliva fristaten Christiania, vilket föranlett dessa rader av en diktare:

Ditt Christiania är i fara.
Blinda myndigheter och politiker
vill stänga EU:s enda fria zon
och skrota den med alla dess bohemer,
som dock äro människor med samma rätt att leva
som politiker och myndigheter.
Skillnaden är den att de ej har nån makt.
Då de valt fria liv i ekonomiskt oberoende
av stat, system, kommun och egoism-kapitalism
så måste de bli offer för allt det de gjort sig fria från:
kapitalistisk myndighet och politik.
Är det då rättvist?
Nej, det är den vanliga huliganismen
som blott lever på att vandra över lik
för egoistisk och opportunistisk strävans skull
legaliserad och förklädd i överhetens rätt
att köra över oskyldiga offer.
Aldrig att det leder till det minsta gott,
och deras egoistiska kortsiktiga opportunism
är nyckeln till historiens hemlighet
att mänsklighetens samhälle försämras oavlåtligen
i namn av dehumanisering och denaturalisering.

Kort sagt, Danmark skälvde.

Som tågkamrat ner till München hade jag turen att få en mycket sympatisk Kossovo-alban, som bott i Sverige som flykting i tolv år och även i Göteborg men nu i Malmö. Han hade upplevt bomberna i verkligheten, då hans far bott i Bosnien. Det var ju där allting började fastän de alla, kroater, bosnier och slovenier, hade trott och hoppats att den första krutdurken att explodera skulle ha varit Kossovo. I stället blev det den sista, medan alla de andra smälldes av först.

Vi analyserade hela det jugoslaviska problemet och var överens om det mesta, främst om att Milosevic som 90% ansvarig var den huvudskyldige. Mysteriet som vi gick bet på (med troligen alla andra) var hur han som ansvarig ledande politiker hade kunnat vara så förstocket dum att han stört hela Jugoslavien in i ett traumatiskt och självdestruktivt inbördeskrig till synes så tveklöst och avsiktligt. Hans första åtgärd i Kossovo efter Titos bortgång hade varit att avskeda alla regeringsanställda Kossovoalbaner och ersätta dem med inkompetenta serber. Hur kan man göra något så halsbrytande dumt som regeringsansvarig? Det kunde ju inte leda till annat än bråk av det mest uppsplitande tänkbara slag. Ändå tog det sju år innan Kossovoalbanerna sade ifrån efter att slovenerna, kroaterna och bosnierna redan hade avslutat sina revoltkrig.

Även detta ultramoderna tyska nattåg var helautomatiserat med den påföljd att ingenting fungerade. Det fanns inte ens någon servering. Man kunde inte ens spola på toaletterna, och felet kunde inte åtgärdas då allt var helautomatiskt. De hårda sitsarna för nattsittpassagerarna i andra klass var vandaliserade av passagerare som troligen blivit förbannade på dem för att de var så omänskligt obekväma. Alla sex

sittplatserna i min kupé var fördärvade, och dörren gick inte att stänga. Så hypermodernt var tåget.

Annat blev det i München, när man äntligen fick stiga på ett äkta gammalt italienskt tåg, där klosetterna spolade ut sig rätt ut i skenorna, där man slapp bråka med obegriplig helautomatik överallt med magnetknappar som inte fungerade, och där det fanns en riktig italiensk restaurangvagn, där man kunde få sig resans första äkta capuccino.

Ehuru snön låg kvar över Alperna var vår och värme tydligt på väg, och det första jag fick göra i Verona var att ta av mig jacka och strumpor. Värmen var för överväldigande genast. Det var bara att tacka och ta emot.

del 2 : *Från Verona till Athen.*

Slakten i Verona slog mig med häpnad. Ida är nu 80 år och fortfarande alldeles blond och läser utan glasögon. Hon väntar sitt första barnbarnsbarn och är fullständigt vital och normal. Även Achille, 83, hennes man, är orörd av sin ålder utom att han går med kortare steg och har blivit något mera fyrkantig i figuren. Det är typiskt för italienare, att de är hur spensliga och sirliga som helst i ungdomen för att i ålderdomen bli desto mera robusta och fyrkantiga.

Även Cristina, min närmaste kusin, som fyller 50 om tio dagar, fortsätter gå från klarhet till klarhet. Den 6 mars 1995 kom hon levande ut efter en lyckad hjärntumörsoperation (benign), den 20 december 2001 tog hon körkort, en dryg månad senare köpte hon sin bil, och den 20 november 2003 (i höstas) köpte hon sin egen lägenhet för 350,000 Euro på 90 kvadratmeter med två stora balkonger och tre rum med kök. Den återstår ännu att möblera, endast köket är i ordning, men det är ett storartat steg av henne ut i livet, och lägenhetens situation är idealisk i tysta trafikfria gröna kvarter med en egen trädgård.

Efter två dagars andhämtning i Verona var det dags att fortsätta resan. Det rådde bombberedskap i hela Europa efter det tredubbla Madridattentatet, men nästa smäll kom på ett i högsta grad oväntat ställe i Kosovo, där serber och albaner drabbade samman med elva döda och över 200 skadade. Albaner brände ner ortodoxa kloster, och serber stack moskéer i brand även i Belgrad, som om det skulle leda någonstans och göra någon nytta. När våldet bryter ut är det alltid i första hand helt oskyldiga som blir drabbade av en fullkomligt vanvettig anledning. Det var bara att hoppas att bråket och inbördeskriget inte skulle skvalpa över i Makedonien igen.

Resan vidare söderut gick helt utan problem. Det var varmt, och det blev bara varmare. I Ancona väntade färjan snällt som vanligt, men däcksplatspassagerarna hänvisades denna gång till övre delen av nattklubben, som var i två plan, så att de fick lov att försöka sova till dunka-dunk-hålligång för högsta volym hela natten. Det var naturligtvis okristligt och gick bara inte.

Man fick skarva denna sovplats med andra sämre, där man sov dåligt och bara drömde mardrömmar till halv 5, då danshaksstöket äntligen upphörde och man kunde sälla sig till de andra skakade och överlevda offren för nattklubbsterrorn.

Båten "Superfast VI" nådde Patras 15.20, så att man för en gångs skull hann till tåget 15.35 till Athen. Man var salig av lycka. Det hade aldrig hänt förut. Vädret var vackert och varmt, och den Korintiska viken glänste i sitt vackraste majestät ända tills man kom bortom Korint och skymningen föll. 20.20 nåddes Athen efter en rekordresa från Verona på mindre än 32 timmar. Men i Athen väntade den fruktansvärda kallduschen.

Mitt vandrarhem var tyst och mörkt och stängt. Det hade aldrig hänt förut. Man var förlorad och hemlös och utan någonstans att ta vägen i det hårda Athen en lördagsafton klockan halv nio med narkomaner och prostituerade raglande på

gatorna och i nästan varje rännsten. Vart hade Elias tagit vägen? Han hade aldrig haft stängt så här års tidigare. Det liknade ingenting, och chocken vände upp och ner på hela min grekiska existens.

Att återvända till mitt första vandrarhem "Argos", som tredubblat hyran och installerat telefon i varje rum, var otänkbart. Det enda andra ställe jag hade att vända mig till var det Internationella Vandrarhemmet, där jag aldrig tagit in förut. Det var en chansning.

De hade en säng ledig men bara för två nätter, som de lät mig få på nåder fastän jag inte var medlem. Jag slog till och gick ut och slog runt med en sedvanlig middag på restaurang "Tripolis" med mitt första Retsinavin för i år. Åtminstone det hade inte förändrats. Det var bara att lyckönska sig själv till en lyckad nödländning.

del 3 : *Athen.*

Den stora frågan är vad som hänt Elias. Det troligaste är, att han fick nog när det nyligen blev snöstormar och snökaos, så att alla resenärer uteblev, så att han därför stängde om sig och företog sig något annat. Men nu är det varmt och skönt, nästan ingen snö låg kvar på Peloponnessos berg, och turisterna börjar komma, så Elias börjar nog känna att det blir dags att börja öppna nu innan han har missat hela vårsåsongen....

Mina förmodanden visade sig vara riktiga. En liten skylt på 'Annabels' vandrarhem förkunnade: "*Kleiston logon episkegon*", vilket tydligen betydde 'Stängt för semester'.

När jag träffade doktor Sandy belyste jag bekymret för honom. Han rådde mig, "Försök med San Remo." Var ligger San Remo? undrade jag. "Det ligger alldeles nära stationen. Du måste ha gått förbi det någon gång."

Där låg mycket riktigt ett litet vandrarhem på en av sidogatorna, som tog 6 Euro natten. Jag hade redan bokat mig för två nätter på det Internationella Vandrarhemmet, men jag lovade ta in på San Remo när jag kom tillbaka från Konstantinopel.

Det Internationella Vandrarhemmet var ett stökigt men effektivt ställe med fem fyrabäddsrum längs sex våningar, där busslaster av unga turister anlände och for varje dag. Knappt hade man kommit så långt med en kontakt att man åtminstone börjat hälsa på honom, så hade han checkat ut och försvunnit. De största grupperna var ryssar och tyskar med spanjorer som god trea. Så förekom det mindre grupper och par från Ungern, Frankrike, Amerika, England, Italien och några enskilda från fjärran östern. Det var svårt att få någon sittplats för enskilt arbete och enskilda måltider, och oljudet var förfärligt, men man stod ut med det.

Spanjorerna var gladast och hade en stor fest på söndagskvällen till halv 2 på natten, då de kördes i säng av personalen. Jag fick den stora äran att få tjänstgöra som deras fotograf. Två av dem bodde i mitt rum tillsammans med en japan.

Söndagen var den stora dagen, då det var den sista fria söndagen för vintersåsongen då alla arkeologiska fyndplatser hade gratis inträde inklusive Akropolis, men kön och trängseln dit upp var stor, och Akropolisvakterna hade fullt sjå med att med sina visselpipor hålla turismen i schack, så att ingen klättrade på ruinerna, tog på stenarna, gick på förbjudet område eller tittade ner från vallarna. Kön och trängseln ner var lika hopplös som upp, och mitt på dagen måste trafiken enkelriktas, så att alla som ville upp måste vänta tills först plats beretts på Akropolis av några tusen som ville ner.

Det blev alltså några mycket stökiga dagar i Athen den här gången, och doktor Sandy ifrågasatte hela syftet med min resa: "Du arbetar bra i Göteborg, din hälsa är

bättre än på 20 år, du har ingenting särskilt att göra här nere, och det är inga nya krig på gång. Vad gör du här nere då?"

Faktum är att det var första gången på 20 år som jag sluppit mina vanliga magsårsproblem, och som vanligt hade jag lämnat mina uppgifter i Göteborg med dåligt samvete. Dessutom började jag bli för gammal för Athenstök med påfrestande nattågsresor i sittande ställning och såg fram mot resan Sofia-Istanbul med fasa, som jag var väntad på dessa ställen och inte kunde vända. Doktor Sandy hade fullkomligt rätt, och frånvaron av Elias lugna hamn hade nästan knäckt mig.

del 4 : *Från Athen till Sofia.*

Med doktor Sandy talade vi mest om bomberna. Madrid hade ju exploderat några dagar före min avresa och lämnat 200 oskyldiga döda genom denna helt meningslösa terroristattack från Al Qaida, och naturligtvis hade doktor Sandy sin synpunkt på saken.

"Hela islam håller en självmordskurs som manifesterar sig genom dessa obotligt epidemiska självmordsbombare. Ju förr världen och alla muslimer skrotar islam, desto bättre."

Därmed hade han helt samma mening som Achille i Verona. Problemet var bara att det skulle ta en lång tid och innebära många nya meningslösa självmordsattacker innan epidemin var över.

Resan upp mot norr erbjöd en del nyheter. Snön låg ännu delvis kvar på Parnassos, men för första gången förde mig tåget inte längre genom Tempedalen ner mot havet. Järnvägslinjen har förkortats och i stället dragits genom tunnlar under Olympos. Aldrig mer får man uppleva den fantastiska slingrande tågresa genom Tempedalen.

Vädret var vackert men blev friskare ju längre norrut man kom. Snart kom man vintern på spåren. Gränsen nåddes klockan två i natten, och de vanliga formalitetsprocedurerna på ömse sidor om gränsen höll på i nästan två timmar. När man klockan 4 äntligen fått tillbaka sitt pass för andra gången och man släckte lampan och uttröttad sträckte ut sig på bänken för att få sova dök konduktören upp med en medhjälpare och tvingade ut en ur kupén. Han ville bara ha den för sig själv. Man fann en ny kupé efter något sökande med allt sitt bagage och försökte igen sträcka ut sig. Efter en halvtimme kom konduktören igen, den här gången för att klippa biljetten. Det var bara att konstatera: ingen sömn den här natten.

Men tåget höll tiden, och en kall vintermorgon klockan halv 8 efter passerandet av flera fjäll i isande vinterskrud rundade tåget Vitosha och nådde Sofia. Helt i upplösningstillstånd efter denna sömnupprivande natt vacklade man ut och tog sig genom staden hem till vännerna.

Nästan alla var hemma. De hade sökt mig vid stationen men inte funnit mig, då jag tydligen slunkit undan och tagit en annan väg. För första gången på flera år fick jag träffa Jotka och Naiden igen, Dianas mor och son, och återseendet blev i högsta grad angenämt. Man fick genast börja träna sig i både italienska och tyska igen utom engelska, då Jotka hade sett fram emot någon att få tala italienska med igen men hellre talade tyska, medan Naiden växlade mellan tyska och engelska, och de sokratiska diskussionerna nådde nya höjder genast.

Jotkas livs intresse var ju just ett "*Sokratische Gesellschaft*", en filosofisk-politisk förening sedan före nazitiden, som mest ägnade sig åt diskussion av allehanda intressanta spörsmål tydligen mest i Immanuel Kants efterföljelse. Hennes älsklingsprojekt just nu var en dansk metod att utvinna elektricitet ur växter. Problemet med denna växt var att den tog väldigt mycket utrymme medan Danmark

var litet, varför hon höll på att organisera att dessa elektricitetsplantor i stället skulle odlas i Bulgarien, som hade massor med ledigt utrymme för odling av just sådant...

Jevgenij frågade mig rent ut om jag inte hade tröttnat ännu på att göra dessa förfärliga resor till Balkan. Jo, svarade jag, jag blev tröttare för varje gång.

Men det var underbart att vara tillbaka igen i denna underbara kosmopolitiska bulgariska familj, där argument aldrig fattades på vare sig tyska, engelska, franska, italienska, ryska eller bulgariska och där musiken alltid var närvarande som en sorts överspråkligt estetiskt och stilistiskt samvete....

del 5: *Rigoletto & CO i Sofia.*

Det var en lysande föreställning. Sofia levde än en gång upp till sina förstklassiga operatraditioner. Hela operan sjöngs på italienska, och dirigenten, en helt ung och tanig man, uppvisade en lysande kontroll över hela föreställningen, som var mera hjärtknipande än någon Rigolettoföreställning jag tidigare sett. Slutscenen bidrog till detta. I ett genidrag från regissörens sida får aldrig publiken se den mördade Gilda i säcken. Rigoletto öppnar den inte mer än vad han behöver för att genast förstå hela katastrofen. Hur genomförs då Gildas långa slutaria? Jo, regissören har flyttat henne helt bort från scenen, så att hon i stället sjunger från ovan från en balkong, den översta i salongen skyddad av en skärm från publikens åsyn. Effekten var makalös. Sålunda genomför Rigoletto den gripande slutscenen helt ensam på hela scenen duetterande med Gilda som ett svinnande spöke....

Men mest aktningsvärt i hela föreställningen var hela scenografin, konsekvent genomförd i tidstypiska dräkter från renässansen, med Mantuas hov återskapat i suverän renässansprakt med flaggor och gobelänger och med krogscenen även i helt realistisk miljö med Maddalena fullständigt korrekt fullständigt urningad.... Ingenting fattades.

Rigoletto själv genomfördes med demonisk inlevelse av en helt ung baryton utan puckel, men han rörde sig just som en haltande puckelrygg skall göra. Alla solisterna var helt unga krafter, nya knoppande förmågor, en helt ny generation av operasolister, och även publiken dominerades av helt unga, som mest uppfyllde de billigaste platserna (för 25 kronor). Vi satt bland dem och delade deras fullständiga entusiasm, ehuru vi höjde några ögonbryn inför några yngre damers minst sagt utmanande klädsel.... Till och med på Bulgariens nationalopera kan man tydligen uppträda hur som helst med både bara axlar och midja och navel....

Rigolettos exempellösa framgång som opera beror väl mest på dess djupa mänskliga pathos tillsammans med Verdis djupt inkännande musik, som förlämnar Rigolettokaraktären en oförglömlig aura av tragisk mänsklig storhet. Rigolettos pathos har bara överträffats av Verdi själv i den några år senare producerade operan "*La Traviata*", som med rätta än idag är Italiens mest melodiösa och mest älskade opera. Som melodiker är Verdi oöverträffad i operalitteraturen, och endast Puccini kommer i närheten. Deras operor förblir utan konkurrens världens mest tårframkallande operor hos publiken; och det vet denna publik, att det är därför de går på operan, att det är välgörande att få gråta ut inför ren musikalisk skönhet parad med stora mänskliga känslor. Wagner kommer inte ens i närheten, och till och med i "*Tristan*" bara dränker han allt mänskligt i monstruösa orkesteröverdrifter i stället för att framhäva det, som Verdi och Puccini gör.

Dessutom fick vi det stora nöjet att få njuta av en klassisk uppsättning av Verdis "*Otello*" med Mirella Freni och Jon Vickers från deras glans dagar under 70-talet på den utmärkta franska musikkanalen "*Mezzo*", som non-stop utsänder värdefulla musikprogram och konserter av alla de slag från fullständiga operaföreställningar till rena jazzen. Denna Otello-föreställning var filmad i rätt miljö med venetianska

gondoler och arkader, med cypriotiska terasser och levande fontäner, i rätt 1500-talskostymering och en underbar regi. Det kunde inte bli bättre. Jag har aldrig sett en bättre Otello än Jon Vickers gestaltning i denna operafilm, till och med Orson Welles kom i lä, och den stora kärleksarian mellan Otello och Desdemona i första akten var lika överväldigande smäktande genomförd som någonsin Puccinis "*Tosca*" eller "*Madame Butterfly*". Varför får vi aldrig se sådant i Sverige?

En annan musikalisk höjare var världsmästerskapen i skönskrinning från Dortmund. Kampen stod mellan en helt stillös fransman i vidrig plastkostym till ännu vidrigare elektronmusik från filmen "*Matrix*", som genomförde ett tekniskt absolut perfekt program ehuru han mest bara fjantade omkring, och en sagolik ung ryss som verkligen kunde dansa på isen. Allt vad fransmannen saknade fanns hos ryssen: stil, skönhet, känsla, mjukhet, ljuvlighet, kort sagt allt positivt och vackert som kunde tänkas. Men han drattade på isen. Plötsligt låg han bara där, och hans fall var värre än något av alla de föregående. Han hade vunnit tre världsmästerskap tidigare och var 21 år gammal, och halva publiken fick hjärtslag när han drattade på ändan inför hundratals miljoner TV-tittare världen över. Men han fortsatte och genomförde resten av programmet med den äran utan en enda skugga av ett fel. Och han vann! Domarna föredrog hans stilfulla, överväldigande estetiska, välkomponerade och himmelskt sköna framförande, fastän han föll mitt i uppvisningen, framför fransmannens tekniskt fulländade men platta, fantasilösa och stillösa program. Det hedrade domarna.

På tredje platsen kom en liten tysk som såg precis ut som en hob, medan amerikanerna blev helt utan medaljer. Där förekom också några lysande kanadensare men ingen från Norden.

Den största musikaliska upplevelsen i Bulgarien bjöd dock som vanligt minneskatedralen Alexander Nevskij på, som den 25 mars hade full gudstjänst från morgon till kväll med fulltalig blandad kör *a cappella* som fyllde hela katedralen med himmelska klanger från början till slut. Kyrkan uppfördes till minnet av de 200,000 ryssar som stupade i Bulgarien i dess självständighetskamp mot turkarna 1878 och bekostades av tsaren. Den är Bulgariens vackraste kyrka både invändigt, utvändigt och akustiskt. Bandet mellan Bulgarien och Ryssland är fortfarande mycket starkt trots Sovjetunionens sönderfall och att Bulgarien nu gått med i Nato. Ute i regnet under en av dessa dagar satt det en ensam dragspelsmusikant och spelade på gatan på en parkbänk "*Midnatt i Moskva*" som om varken Warszawapakten någonsin spruckit eller existerat och som om det inte ens regnade.

En helt annan kulturbild: på paradplatsen där förr diktatorn Dimitrovs betongmausoleum stod, som sedan länge sprängts bort i bitar, stod nu ett helt annat monument: en gigantisk röd låda "*Red Label Johnnie Walker*"-whisky, identisk med vad man köper i *tax free shops* men i hundra tusen gångers förstoring. Tydligt kan man aldrig nog profanera en diktators minne.

del 6 : *Vild zigenarnatt*

Zigenartåget från Sofia till Istanbul bjöd på sin vanliga cirkus. För ovanlighetens skull var det proppfullt, varför man med eller mot sin vilja trängdes ihop med en massa stökiga turkbulgarer och zigenare. Naturligtvis skulle dessa röka fast det var en kupé för icke-rökare. En av de normala bulgarerna, en kraftig sådan i sin bästa ålder närmare 60, behagade protestera. Ordväxlingen blev allt hetare. Grälet blev allt högljuddare. Ändå insisterade de båda skyldiga, en skabbig gubbe och en slickad och sliskig slyngel, på att de hade rätt att få röka i en icke-rökar-kupé. Lyckligtvis kom konduktören förbi just när rent handgemäng var det enda som fattades. Det var tur det, för om det utbryter handgemäng bland turkbulgarer och zigenare tar det aldrig

slut. Men denna konduktör var en liten sirlig dam. Hur skulle hon kunna tackla stridsfärdiga brutala bulgariska tuppar? Hon sade dock bestämt och effektivt ifrån, och de båda huliganerna fick gå ut i korridoren och röka. När hon passerat in i nästa vagn kom de in i kupén och fortsatte röka där som om ingenting hänt.

Det var bara början. Zigenarkarusellen hade bara satt i gång. Vid nästa hållplats kom hela klanen invältrande ombord. Min stridbare antirökningskämpe skulle tyvärr stiga av, så jag fick fortsätta kampen mot barbarövermakten ensam, vilket jag naturligtvis avstod från. I stället ansatte de mig. Jag hade ju tagit parti för icke-rökarna, varför jag var fördömd och fritt byte. Att jag inte kunde bulgariska och de inte något annat än turkiska och bulgariska gjorde mig bara till ett tacknämligare byte och utmaningen större. Till slut fick de in en annan bulgar som kunde tyska och översätta. Han kom med den glada nyheten till mig att alla dessa glada rökare och resesabotörer skulle resa med mig hela vägen till Istanbul. Lyckligtvis var det ett skämt. De steg av i Plovdiv.

Men det kom andra zigenare ombord, och en av dem var sjuk. För att denne sjuke skulle få ligga bekvämt på denna resa i denna sittvagn insisterade de på att alla andra passagerare skulle utrymma hälften av alla kupéerna i vagnen, de främre. De ville att jag skulle flytta till en annan kupé i deras mitt, där de kunde ta hand om mig och ta reda på vad de ville om mig. De var mycket inställsamma, och naturligtvis var en av dem delvis svensk, en annan hade naturligtvis en svåger i Göteborg, en tredje visste naturligtvis allt om Sverige och berömde det utan och innan som för att smickra mig, en annan var säker på att jag måste känna hans bror nånstans i Stockholmstrakten, och så vidare. Det är alltid så med zigenare.

Jag hade naturligtvis ingenting emot att flytta ifrån min kupé, som ändå var full av fimpad cigarettök och nerlusad med matrester var den sjuke skulle beredas plats, men i stället för in i zigenarcirkelns centrum flyttade jag in i en annan kupé längre bortåt som till min lycka hade råkat bli ledig. De blev troligen snopna men försökte ingenting mer med mig, och jag fick äntligen läsa mina böcker i fred.

Men det varade inte länge. En stackars serb var i knipa och hemsökte mig. Han hade av någon anledning rest ifrån alla sina pengar i Sofia och kunde därför inte betala för sin biljett. Den kostade bara 4:50 leva. Jag hade inga leva. Då gick det naturligtvis lika bra att hjälpa honom med Euro om inte bättre. Att jag hade försökt avvisa honom hade bara gett honom mera övertalningsenergi. Det är alltid så med tiggare. Hans historia lät påskina att han lämnat en hel väska full med pengar i Sofia, som han bara glömt kvar där. Nu kunde han inte få varken mat eller pengar förrän han nådde sin bror vid gränsen. Jag gav honom en Euro. Han försvann för att uppsöka konduktören och kom tillbaka med en biljett och sade att det fattades 50 cent. Det kunde det ju inte göra, menade jag, då han fått biljetten. Jo, det gjorde det, insisterade han. Men jag hade inte 50 cent. Med nöd lyckades jag skramla fram 46 åt honom och sade att det var mina sista pengar. Han försvann igen men kom tillbaka utan vidare klagomål. Men snart började det igen. Han var hungrig och hade ingen mat. Kunde jag inte bjuda honom på en macka? Jag sade som det var, att jag bara hade tre brödbitar och att de skulle räcka hela natten. Han hade ju sin bror vid gränsen där han kunde få mat om bara någon timme. Ett telefonkort då? Hade jag inget bulgariskt telefonkort, så att han kunde ringa sin bror vid gränsen? Nej, något bulgariskt telefonkort hade jag inte. Själv hade han bara ett serbiskt telefonkort, som bara kunde användas inom Serbien....

Han var en allmänt trasslig typ med hes och sprucken röst, klen och förpint och frös hela tiden. Det *var* kallt i tåget. Han bad mig komma över i hans kupé, där det var aningen varmare. Jag tackade nej till hans generösa förslag. Snart kom zigenarna dit och trängde ut honom därifrån. Han gick sedan oroligt omkring i korridoren hela vägen fram till gränsen.

"Hur kommer det sig att du reser här i dessa trakter där det bara finns skojare och banditer?" frågade han mig. Jag sade som det var: "Jag har vänner här."

Sålunda kom vi omsider fram till gränsen. Där stod tåget stilla till klockan 2, då passformaliteter satte i gång. Den sista bulgariska konduktören var inte nöjd med min biljett, så jag fick betala 5 Euro extra för att bli av med honom de sista hundra metrarna på bulgariskt område. Sedan vidtog de turkiska passformaliteter, och tåget blev stående till klockan 4.

Det var långt mellan varven med besöken, men man kunde vara säker på, att om man bara hade fräckheten att somna ifrån allting var genast en pass tjänsteman där eller konduktör eller tullsnok och väckte en för att få undersöka ens papper, bagage eller person. Det slog aldrig fel. Följaktligen somnade man inte in utan låg bara och spände sig hela tiden, tills tåget äntligen satte i gång och lämnade alla gränsmyndighetspersoner bakom sig.

del 7 : Istanbul blues (inledning)

Sålunda kom man fram till Konstantinopel. Vädret var varmare och mildare, i Sofia hade det regnat hela den sista dagen, vi hade haft på vårt program att ägna oss åt fågelskådning med Naiden, men på grund av regnet blev det inställt. Solen var inte helt klar i Istanbul men bevisade dock sin närvaro bakom molnslöjor, vilket förlänade vädret just den rätta filtrerade Konstantinopelmystiken.

Ringo mötte mig vid tåget. Jag hade meddelat honom att jag inte velat ligga hans hushåll till last men att han fick avgöra vad som var bäst för mig i staden. Jag hade ju mitt gamla vandrarhem att ta i bruk där med alla de goda minnen och erfarenheter jag hade av glada sammanträffanden där - det var där jag först träffat Ringo för 3-4 år sen. Han var sig helt lik och bjöd genast på riktigt turkiskt te varefter vi begav oss iväg till Taksim där han bodde och insisterade på att jag skulle bo mina två dagar i staden med honom.

Vi hade mycket att tala om, och risken var att vi inte skulle bli klara i första taget.

Ringo el Chorro är alltså tysk från början, född mitt under ett bombangrepp i Berlin 1943, vilket medförde att hans förlossning avlöpte rekordsnabbt - hans mamma fick bråttom. Han engagerade sig tidigt i fredsrörelsen och blev en tvättäkta hippie och blev därför så illa åtgången av sina egna landsmän att han sade upp sitt tyska medborgarskap och lämnade landet för gott. Sitt namn "El Chorro" har han från ett ställe i Andalusien, där han tillbringade sina lyckligaste år i en by i bergen med samma namn. Han har även levt fem år i Ceylon och varit mycket i Afghanistan men bor nu i Istanbul sedan fyra år. Han har fortfarande inget pass (sedan han avstod från sitt tyska) men måste ändå vart fjärde år infinna sig vid ett tyskt konsulat för att få ett papper med bekräftelse på att han lever. Han har alltså konsekvent ända sedan 60-talet levt illegalt och utan uppehållstillstånd.

Han bor nu i en mysig liten etta i norra utkanten av Taksim, där det knappast förekommer någon endaste annan utlänning. Han har bott här nu i fyra år och strävar efter att få komma ut och bort och vidare, men till det behövs mycket pengar. Fastän han är förhållandevis rik, han lever på lika mycket som en fyrabarnsfamilj i månaden, har han ett stycke kvar innan han kan fara vidare, men han siktar då på norra Indien, så det är kanske där vi träffas nästa gång. Redan förra året såg han fram emot att få komma iväg. Det är bara att hoppas att han äntligen ska lyckas.

Han visade för mig helt okända delar av Konstantinopel, framför allt Taksim med dess långa myllrande centrala gågata, där det också går en gammal spårvagn ungefär som Lisebergslinjen i Göteborg. Han visade mig även gatan med den brittiska ambassaden, där terrorister hade exploderat en bomb i höstas med alltför många oskyldiga döda som resultat. I flera kvarter omkring hade alla fönsterrutor

krossats av smällen, och Ringo hade hört den ända till sin bostad två kilometer därifrån. Ett fullständigt vettlöst attentat utan någon mening och med bara oskyldiga offer, en typisk muslimsk självmordsbombare, mitt i staden vid dess mest frekventerade kvarter, mitt i rusningstid, bara för att den brittiska ambassaden låg där.

Vi var helt eniga, Ringo och jag, om vår uppfattning om islam. Det är en förödande religion som fungerar i praktiken ungefär som en förlamande sinnessjukdom och som påtvingas alla muslimer genom hjärntvätt. Vad de går miste om för islams skull är vettig utbildning och kunskap, initiativförmåga och kritisk omdömesförmåga. Ringo har levt bland turkar nu i fyra år och talar turkiska flytande, men han är mycket pessimistisk och frustrerad över turkarna. Belysande för deras situation och mentalitet är vad som hänt på Cypern. När turkarna invaderade Cypern 1974 slaktade de urskilningslöst ner de greker som inte flydde och mest då helt oskyldiga lantherdar, de brände ner kyrkor och kloster, och när de väl etablerat sig med sin ockupation lät de allt förfalla. De har inte åtgärdat någonting av allt vad de förstört eller tvingat till utrymning. Där finns massor av helt öde byar. Famagusta med sin katedral är en spökstad, de mest fantastiska odlingar och vingårdar ligger i träda sedan 30 år, hela den turkiska delen av Cypern är som ett deprimerande spökområde.

Ändå hoppas Ringo att Turkiet kommer med i EU. Europa skulle behöva ha Turkiet på sin sida som en väldig buffert mot det fundamentalistiska Iran och hela den Mordorliknande muslimska delen av världen. Det värsta som skulle kunna hända vore om fundamentalisterna tog över i Turkiet. Naturligtvis är det vad dessa vill, och de gör vad som helst för att sabotera Turkiets väg in i EU, som att spränga 70 oskyldiga turkar (muslimer) i luften vid den brittiska ambassaden. Men att dessa oskyldiga dog gjorde inget enligt islam, för den brittiska ambassadören och hans sekreterare jämte två andra utlänningar strök ju också med.

del 8 : *Istanbul blues* (forts.)

Vi gjorde en utfärd ut till öarna på Marmarahavet. Vårt mål var Antigone, en ö som förblev grekisk ända fram till 1954 då den första moskén byggdes där. Gradvis drevs grekerna ut därifrån, men idag är ön Istanbul societets främsta statusställe, och en villa där kan kosta 20 miljoner dollar. För bara 20 år sedan erbjöds Ringo ett hus där för bara 300,000 turkiska lira. På den tiden var det pengar. Idag är det ett skämt och inte ens två kronor.

Men den grekisk-ortodoxa kyrkan stod kvar, en kalasprydnad för hela stranden, men den var stängd och dessutom skadad genom den svåra jordbävningen 1999. Kupolen hade fått en spricka hela vägen runt, men ännu satt kupolen kvar.

Före utflykten hade jag även besökt den stora grekiska katedralen vid Taksims centrum, då det var söndag och den varit öppen för gudstjänst. Det är en mycket harmonisk byggnad och ännu mer harmonisk inuti, då den är full av ljus med högt till tak. Ungefär 20 personer bevistade mässan den sista söndagen i fastan, men hela tre präster officierade.

Antigone hade blivit av med sin präst genom att han blivit kär i en kvinna i Istanbul och därför flyttat dit. Sedan dess hade Antigone varit utan fast präst och bara åtnjutit besökande sådana. Mer beryktat idag var Antigone för den stora skogsbranden där i höstas. Halva ön hade brunnit upp. Branden hade uppstått från öns soptipp, och ganska snart hade man fått den under kontroll. Men efter att brandmyndigheterna lämnat ön återuppstod branden genom en storm, och när larmet gick vägrade brandpersonalen att komma: "Vi har ju just varit där och släckt den," menade de, men branden spred sig, och de fick komma. När de kom fram

visade det sig att de glömt fylla vattentankarna: de hade inget vatten att släcka branden med. Så fungerar Turkiet. Halva ön och 90% av dess skog brann upp och även fem boningshus.

Det fanns en liten judisk församling på ön, och denna hade genast satt i gång med räddningsaktioner i form av en omfattande återplantering av träd över hela ön av mycket blandade slag, både kastanjer och akacior utom vanliga barrträd. Om det är något judar kan så är det ju att plantera träd.

Ringo hade en väninna på ön som bott där sedan 20 år och talade turkiska liksom han, om hon dock liksom han var tysk till ursprunget. Vi hade en angenäm pratstund på tyska och engelska, och jag fick redogöra för min italiensk-finländska härkomst som svensk. Anna hade inga goda erfarenheter av finnar men menade dock att de i alla fall var bättre än amerikaner, som var de värsta av alla.

De ortodoxa helgonen Kyrillos och Methodios hade verkat på ön, och den senare låg begravd där någonstans i kyrkans krypta. Ön hade alltså mer än tusenåriga ortodoxa traditioner. På en annan ö helt i närheten låg på toppen av dess höga klippa ett kapell inbyggt i berget för 1200 år sedan, men den ön var nu helt öde och tom. På en annan ö några sjömil åt öster satt Abdullah Öcalan, kurdledaren, fängslad och enligt vissa rapporter sjuk av misshandel.

När vi skulle fara tillbaka hade ovädret brutit ut. Dessutom var färjan lika fullproppad som när vi kom, så vi fick stå hela resan om vi inte behagade sitta utomhus i regnet, vilket många gjorde som inte ens fick ståplats inomhus. Jag kom i samspråk med ett engelskt par från Brighton, som stod och diskuterade Golfströmmens gradvisa upphörande. Jag bekräftade att den faktiskt redan avmattats med 25%, vilket framgick av en norsk undersökning. Det bästa vi kunde göra åt saken var att på stående fot där intaga en kopp te för det facila priset av £1,000,000, vilket det var värt (1,20 kronor).

Men vädret fortsatte att försämrats, och det såg illa ut. Plötsligt var det svinkallt, och varken jag eller Ringo hade paraply eller ens någon tröja. Han hade åtminstone skor medan jag hade sämsta tänkbara regnvädersskodon: sandaler med strumpor. Det var långt från båten till bussen, det gällde att gå över hela Galatabron (vars första modell för resten hade konstruerats redan för 500 år sedan av Lionardo da Vinci) med färska rinnande floder och vattenpölar hela vägen, som det bara var att plumsa sig igenom, och när vi äntligen nådde busstationen kom aldrig bussen. Det var bara att stå där och vänta och hoppas och huttra under tiden.

Mitt framför en av de många felaktiga bussarna som kom kollapsade plötsligt en ganska kraftig turk med käpp, och blod forsade honom om läpparna. Där låg han mitt i busspåret i ösregnet medan alla kvinnorna vid hållplatsen fick panik. Det krävdes sex män för att lyfta honom undan bussen, så att denna kunde fara vidare och bereda plats för andra bussar med fel nummer. Det såg illa ut. Det ropades efter telefoner så att någon kunde ringa efter ambulansen medan den fallne definitivt var mera död än levande. Lungödem eller hjärtinfarkt eller blodstörtning? Det kunde vara alla tre. Ringo undersökte honom och kände honom på pulsen. "Bara ett epileptiskt anfall," sade han. I samma ögonblick vaknade patienten upp, något yrvaken och slö men fullt levande. Hans enda men var att han svårligen bitit sig i tungan. Det var den som blödde.

Vi lyckades dock ta oss hem levande, där vi firade vår sista kväll tillsammans med en festbankett bestående av ost, gurka, frukt, bröd och Marmaravin, medan vi fortsatte våra gränslöst intressanta hemliga samtal.

Ringo hade ju bott fyra år i Istanbul och kände mer än väl hela Turkiet och hade även levt länge i Afghanistan och Marocko. Han var alltså mer än väl förtrogen med den muslimska världen men var nu trött på den. Terrorsjälvordsbombningen vid brittiska ambassaden hade rågat måttet, islams starkaste manifestation idag är genom terrorverksamhet, och vi var helt överens om våra slutledningar.

Ringo hade även levt länge på Ceylon (före inbördeskriget) och där umgåtts intimt både med buddhismen och hinduismen genom tamilerna. Kristendomen hade han fått upp i halsen som barn. Han kunde dem alla. Den enda han inte skrotade utan vidare var buddhismen.

Han var hur bibelsprängd som helst men föredrog ändå liksom Gandhi "Bhagavadghita". Koranen fann han oläslig, den var bara arg hela vägen igenom och dessutom ett plagiat på judendom och kristendom och ett sämre sådant. Islam är den enda världsreligionen som reservationslöst predikar och rättfärdigar våld. Därmed är den hopplöst dömd till självdestruktivitet från början. Judendomens inställning till våldet är mera ambivalent: "Du skall icke döda" är det viktigaste budordet, men likväl framhåller Moselagen våldet som nödvändigt straff. Där har vi grogrunden till både judendomens och kristendomens konsekventa dubbelmoral. Man kan försvara Moselagen med att den tillkom för 3200 år sedan när det i princip bara förekom barbarer. Den bör ses mot sin tid. Kristendomen för de bästa judiska principerna vidare i ett behjärtansvärt försök till självförnyelse och utveckling, evangelierna är fullt läsvärda som uppbyggelselitteratur ännu idag, medan den kristna religionen och kyrkan tyvärr havererar som ren religion när den etableras som statsreligion och blir världslig, dogmatisk och intolerant.

Vissa har till och med funnit att islam var båg från början, då Allah helt enkelt var en lokal månggudinna. Han var alltså inte ens maskulin. I ett extremt övermodigt försök att ge denna måndyrkan den judiske Jahves maskulina absolutism gör Muhammed islam till ett monstruöst falsifikat från början. Och vi får aldrig glömma att islam började som en kristen sekt, som bröt sig loss från kristendomen genom judars stöd, som Muhammed sedan skrotade och förkastade när han väl blivit etablerad.

Och den största stöttestenen med islam som allt vad den försökt bygga upp och etablera ohjälpligt faller på är löftet om ett konkret paradiset med sinnliga fröjder åt alla martyrer, vilket är den enda moralen och främsta motivationen för alla självordsbombare. Islam är hopplöst och det värsta av andliga slaverier, ehuru det finns flera sådana.

Även kristendomen är det med sina lögner och dogmer om himmel och helvete. Det var från kristendomen Muhammed fick sin idé och föreställning om paradiset. De flesta religioner genomför slavhandel med att övertyga sina offer om deras skuld och belastning och utge sig för att utgöra deras enda möjliga räddning. Alla dumbommar faller för det och låter sig trälbindas på livstid, i synnerhet inom islam, som har det minsta urvalet alternativ att erbjuda, då utbildningen hålls på lägsta möjliga nivå. Ingenting utgör ett större hot mot varje etablerad religion än kunskap. Därför förbjöd Gud Adam och Eva att äta av kunskapens träd. Så länge de förblev omedvetna om kunskapens väsen förblev de saliga i Guds paradiset. Denna ytterst symboliska historia är egentligen det första genomskådandet av hur en lydnesskrävande religion egentligen fungerar.

Alla ideologier fungerar likadant. Även kommunismen (i Kina) lever på att folket hålls i okunnighet och utom räckhåll för relevant kunskap och information. Sovjet hade denna hjärntvättprincip som sin enda grund och föll när informationen och kommunikationen bröt igenom östblocket. Katolska kyrkans maktmonopol i väst föll när Erasmus och Luther gav vanligt folk möjlighet att läsa Bibeln, men även

protestantismen föll för frestelsen att trälbinda folk genom att inbilla dem att de bar på skulder och synder.

Även hinduismen föll och gjorde sig omöjlig genom att binda folk i påtvingad vidskepelse och i ett omöjligt socialt kastsystem. Det var mot detta som hinduismens avläggare gjorde uppror, och buddhismen är ännu idag den enda vidskepelsefria och odogmatiska religionen. Därför är den egentligen ingen religion utan en filosofi. I stället för syndapredikan och skuldpåvisande kör den med ödeslagen om karma, att helt enkelt alla oegentligheter straffar sig själva, om inte i detta liv så i nästa, att man får allt tillbaka vad man utträttat, gott eller ont, att orsaken aldrig blir utan verkan och att man alltid får betalt. Därför är det bara förnuftigt att inte ägna sig åt dåligheter.

Var står då judendomen? Den måste befria sig själv från sin rasism, som är dess enda aber. Begreppet "jude" måste omdefinieras. I stället för regeln att "endast den är jude som fötts av judisk moder" borde regeln vara, att alla är judar som identifierar sig med Bibelns historia och erkänner dess lära om Gud. Därmed skulle alla kristna som läst Gamla Testamentet och tagit det till sig egentligen vara judar. Egentligen borde det inte vara någon skillnad mellan judar och kristna då de har samma bok. Islam har inte samma bok utan ett falsifikat av densamma, varför islam inte hör till samma tro.

Vårt recept var alltså: skrota islam (med undantag av vissa humanistiska riktningar som Bahai, Ahmadiya och Sufi), låt kristendomen leva vidare om den reformerar sig och rensar ut syndapådyvlingen, vidskepelseföreställningar om konkreta paradiser och helveten, och alla dogmer, låt judendomen vara om den befriar sig från all rasism och förenar sig med den reformerade och upplysta kristendomens humanism, låt hinduismen leva vidare som kultur, konst, symbolism och mentalitet men avlägsna dess vidskepelse och sociala kastsystem, och låt buddhismen vara och gärna fylla ut vacuumet efter det skrotade islam och den delen av kristendomen som bör skrotas och som de flesta (alla upplysta) kristna redan har lämnat.

del 10 : *Istanbul blues (avslutning)*

En annan sak som vi diskuterade ingående var det dåliga tillståndet i västvärlden med dess förödande materialism, kommersialism och sexism. Detta var det största problemet för Ringo, som för dess skull fann det omöjligt att besöka Europa. Han ville lämna Turkiet och skrota dess islam och låga kulturnivå för att helst i stället få bli buddhist i Himalaya, men han hade inget pass och kunde inte lämna landet. Han kunde skaffa sig ett tillfälligt resepass för fyra dagar, varmed han kunde ta sig till Iran - det var allt. (Det går ett direkt tåg mellan Istanbul och Teheran som tar 40 timmar.) För att få ett nytt pass måste han resa hem till Tyskland och där uppge en fast adress. Om det inte fanns någon annan väg kunde han tänka sig göra detta om dock motvilligt, men då måste han först muta sig ut ur Turkiet. Detta var svårt även om han hade pengar, ty han hade aldrig kunnat hålla i pengar.

Han hade helt tagit avstånd från västvärlden 1963 (när Kennedy sköts) och i princip aldrig återomfattat den. Det berodde mest på dess vidriga masskultur, dess utstuderade hjärntvättssystem för att hålla folken i schack genom främst television och tidningspress, dess osunda materialism med statusjakt och bilkultur med oöverskådlig och oreparerbar miljöförstöring som följd av det påpiskade konsumtionssamhället och dess förödande amerikanisering med direkt skadlig skräpmat som huvudföreteelse. Oöverskådlig nytta skulle åstadkommas genom televisionsterrorister, som inte bara förstörde TV-apparater i alla offentliga lokaler men även planterade bomber i TV-stationer, bara för att råda bot på all vidrig reklam, de ännu vidrigare våld- och sexfilmerna och den fullständigt fördummande vanliga töntunderhållningens ytlighet.

Han hörde själv till de första hippisarna under 60-talet, som helt tog avstånd från det materialiska samhället för att i stället ägna sig åt och skapa alternativ, vanligen utanför samhället och med inriktning på den fria naturen. Med stor besvikelse hade han sett de flesta av sina vänner och kolleger ändå duka under för det materialistiska samhällets rutiner och försvinna och låta sig uppslukas levande av samhällets etablerade grottekvarns maskineri. Det fanns bara ett fåtal kvar som fortfarande var fria och självständiga, och de hade inte lyckats mera på sitt korståg än med att skapa avlägsna och avskilda oaser i öknen. Han hörde till ett sällskap som kallade sig "Öarnas vänner", och dessa öar var just sådana oaser, som Helena Norberg-Hodges verksamhet i Ladakh, som Greenpeace och Falun Gong, som antroposofiska stiftelser och annat sådant som helst förkastades och stämplades som olagligt av samhället. Men sådana öar finns överallt, har alltid funnits och kommer alltid att finnas. Varför ska det då vara så svårt att få deras budskap om förnuft och rätt förhållningssätt med naturen ut till resten av världen, som bara dumt låter sig förgiftas ner i utförsbacken? Detta såg Ringo som sitt livs största frustration: det går inte att övertyga majoriteten om vad som är förnuftigt.

Jag såg dock ett hopp därvidlag. Den förbränningsenergi som hotar att förstöra världen och dess klimat måste åtgärdas genom en total världsenergirevolution, som onödiggör all kol- och oljeförbränning. Energin finns där. 95% av all energi som värmer jorden kommer från solen. Solenergin måste utvinnas och ersätta förbränningsenergin. Det gäller bara att satsa på att bemästra den teknologin, och planeten är räddad. Det kan vara enklare än man tror, och naturligtvis, tyvärr, har alla oljeindustrimedverkande allt intresse av att blockera en sådan utveckling så länge det finns olja kvar att förbränna och förgifta världen med.

Naturligtvis var Ringo och jag överens även på denna punkt, och vi kunde bara hoppas tillsammans, att, ju snabbare, desto bättre, för världen var sjuk, (Ringo återgav för mig en vetenskaplig-kemisk artikel om alla giftiga ämnen som redan finns lagrade i allt som lever och som vi inte kan bli av med, vilket medfört att epidemier som Aids kunnat explodera med sådan dynamik, att cancer praktiskt taget var okänt före 1880-talet, att malarian och TBC åter griper omkring sig, och så vidare, främst kanske genom giftet PCB,) och dess räddning var ingenting annat än en kapplöpning med tiden. Typiskt nog kommer de farligaste gifterna och hoten ut just genom förbränningen av olja, exempelvis genom produktionen av plast, som mest utvinns ur den muslimska mellanöstern, varför Bush ledd av sina oljeministrar startade det vansinniga Irakkriget. Arabvärlden med dess oljerikedom och fanatiska religiösa ensidighet framstår som ett Mordor, som hotar världen med sin allt förstörande och kvävande skugga, och som alla oljebolag med sina intressenter affekteras och korrumpas av, som kungarna av Rohan och Gondor. Saurons representanter eller närmaste tjänare är då bövlar som Khomeini, Saddam Hussein, Bin Laden och naturligtvis Muhammed själv, en sex- och maktfixerad epileptiker.

Vi kom att diskutera ett annat problem i sammanhanget: att liksom kristendomen blev helt korrumpad och urspårad genom att den etablerades och gjordes till statsreligion, så kan knappast någon av alla dessa öar och oaser i öknen som strävar för en bättre, renare och mera förnuftig värld, som Greenpeace och Falun Gong, antroposofin & CO, lyckas etablera sig eller få politiskt erkännande och framgång utan att de också blir korrumpade och deras mål förfelar sig. Ingen är starkare än en ensam som har rätt och är medveten om det och måste kämpa i ständig motvind, medan en massrörelse som blir etablerad och får makt aldrig mera kan styra sig själv och hålla kursen utan måste bli beroende av kompromissernas krav och ekonomisk politik och vars individuella krafter måste drunkna i de många viljors oreglerbara ström. Bara om det uppstår en kvalificerad ledare för denna ström som faktiskt kan rikta den rätt kan det bli ett historiskt positivt resultat, men då har vi Periklessyndromet: så länge Perikles ledde Athen gick det bara bra för Athen och

presterade det en höjdpunkt i historien, men så fort han dog och ingen kunde ersätta honom och hans kvalifikationer, så brakade det åt helvete för Athen både kulturellt, historiskt och politiskt.

Det var en annan sak som vi var vemodigt överens om: att alla stora förändringar i historien hade varit till det sämre. Kristendomens revolution innebar Antikens undergång i barbarstormar, Muhammeds revolution förstörde vad som var kvar av Antiken, Luthers protestantism ledde till världskrig för hundra år framåt, franska revolutionen kastade Europa in i ett tjugofemårigt världskrig genom Napoleon, industrirevolutionen startade den världsförödande miljöförstörelsen och klimatförändringen, och så vidare till alla 1900-talets katastrofer, som alla varit totalt negativa och destruktiva med ett enda undantag: järnridåns fall 1989. De jugoslaviska krigen var ingen följd av den utan bara av Titos bortgång.

Så vi var ganska eniga om vår historisk-realistiska pessimism. Det är bara att fortsätta älska i motvind och ta avstånd från de oreglerbara massornas destruktivitet som famlar i okunskapens blindhet.

del 11 : *Tillbaka till Athen.*

Ringo bodde i Feriköy långt bortom Taksim i ett obskyrt hörn av staden med mest bara trånga gator och enkel befolkning, där han troligen var den enda utlänningen i hela stadsdelen. Men han kände alla sina grannar och grönsakshandlare och umgicks med dem som en av dem. Så hade han alltid levat: han kunde bli vän med vem som helst och umgås med honom på hans egen nivå. Så hade han levt i Andalusien, på Ceylon, i Afghanistan och i Turkiet, och han skulle aldrig mer kunna bli en vanlig kylig europé med anlag för kräsenhet och bortskämdhet.

Det regnade fortfarande när jag skildes från honom i gryningen måndag morgon för att göra den långa tågresa till Athen. Konstantinopel kunde inte bli mera melankoliskt. Bussen vindlade sig fram genom de drypande gatorna, (buss 70 F,) och småningom kom man ner i mer välkända kvarter förbi den grekiska katedralen till Taksim, ner till Dolma Bagtje och längs stranden till Galatabron, där det gällde att gå till tågstationen. Tåget väntade snällt, och så fort det satt i gång började vädret klarna. Som medpassagerare hade jag en marockan, som skulle till Thessaloniki.

Det förekom ganska många unga europeiska tågluffare på den enda vagnen till Grekland. Konduktören var en buffel som bara kunde ett språk: han röt. Han var mycket tjänstvillig och ville gärna göra vad han kunde för sina exotiska passagerare från hela Europa, men hans ständiga rytande var ganska stökigt. Vem vill bli serverad kaffe om betjäneren kommer med sina "kaffe eller te? Mjök eller socker?" med bara formidabla rytanden? Det var en domptör och inte en konduktör, som kunde tilltala lejon på det sättet med en piska i handen men inte kaffetörstiga strapatserade passagerare. Det var bara piskan som fattades hos honom.

Min stackars marockan råkade illa ut då han inte hade visum. "Problem!" röt konduktören, som hämtade biljettklipparen och passkontrollanten, som alla noggrant inspekterade varenda sida i hans pass och skrek: "Problem! Problem!" till honom medan han blev mindre och mindre. Han skickades tillbaka till Istanbul.

Det vanliga underverket infann sig när man överskred gränsen. Bron över gränsfloden var halvvägs dekorerad med röda turkiska flaggor, men mitt på bron blev de blåvita kors. Genast släppte tungsinnet och svårmodet från Turkiet, man var fri från islam, man hade kommit ut ur Mordor, luften var genast mycket friskare, man blev genast lika glad som man tidigare varit sorgtyngd, solen bröt fram, och man var fri och hemma i Grekland igen. Vilken lättnad!

Den gamle sure gnidaren i baren på Pythions station var ersatt av en yngre kraft, som var mycket beredvillig med betjäningen och vänlig i sitt sätt. Liksom förra året tog jag första bästa tåg till Alexandropolis för att där njuta av en middag före den långa väntan på midnattståget direkt till Athen.

Jag fann samma restaurang som jag suttit på förra året, och de kände igen mig där. Vädret var friskt men inte kallt, i Pythion hade solen rentav gassat, och det skulle säkert vara varmt i Athen. Jag intog min första riktiga middag sedan jag lämnat Sofia och förgyllde den med en liten Retsina och njöt av att få vara hemma igen i en mycket lättare och rakare mentalitet än det muslimska förtryckets. Dessutom var det nu sommartid, så kvällarna skulle nu vara långa och ljusa ett halvår framöver och till en början ständigt allt längre och ljusare. Kunde livet bli bättre?

Jag återfann även samma midnattskafé i Alexandropolis som jag tagit min tillflykt till förra året efter att ha blivit utkörd från restaurang Najaden och fann detta kafé vara ännu trevligare i år än förra året.

Klockan ett kom tåget, och jag hade turen att åtminstone till en början få en egen kupé. Senare under natten invaderades den av en ung turkisk familj med spädbarn, men jag såg till att jag fick behålla min soffa hela natten, varför sömnen faktiskt lyckades.

Tåget var ganska fullt, så det stod mycket folk i korridorerna. Min turkiska familj hade mani på att inte utsätta sitt spädbarn för drag, så de höll fönstret och dörren kliniskt tillslutna, med den påföljd att luften i kupén blev kvävande dålig. Först när det trängde andra passagerare in i kupén efter Lamia som också konstaterade den extremt kvava kupélufte blandad med starka turksvettodörer och därför krävde öppen dörr kunde familjen gå med på att släppa in andningsbar luft.

Klockan tre nåddes Athen efter 31 timmars resa. "Annabel" var fortfarande stängt, varför jag tog in på "San Remo" för 6 Euro natten med dusch och badrum men utan lakan. Där bodde mest tunisier och marockaner, portieren var från Sri Lanka, men det fick duga. Sämre kunde man ha det.

Men vädret var sämre. Det var inte varmt alls i Athen längre om dock snön försvunnit från Parnassos och andra berg, så våren hade kommit av sig. I Bulgarien hade den varit frånvarande, och i Turkiet hade den knappt börjat.

Jag fick dela rum med tre palestinier av vilka en talade flytande italienska. De hade ständigt fest på rummet och var mycket tillmötesgående mot mig. De var flyktingar och levde utan pass och förde en sorts ambulerande tillvaro från land till land. De var inte lyckliga i Grekland, där de inte fick någon socialhjälp, vilket de fick både i Bulgarien och Italien. De hade bott på åtskilliga hem i Athen av vilka de kallade "San Remo" det renaste, då man fick ligga i riktiga sängar i stället för på golvet och då man inte hittade kanyler i hörnen. Det fanns ställen där man fick bo för 2,50 Euro natten, där illegala flyktingar trängdes som slavar i hundratal på golvet som packade sillar....

del 12 : *Doktor Sandys beska mediciner.*

Doktor Sandy var i nedan och behövde uppmuntras. Jag återgav för honom mina samtal med Ringo i Konstantinopel, och genast blev han något gladare. "Alltså har du inte gjort den här resan helt förgäves," var hans grymtande kommentar.

Han släppte mig dock inte in på sig utan ville hellre diskutera mina sjukdomar. "Hur i all sin dar kommer det sig att du inte har något magsår i år?" För att tillfredsställa honom drog jag fram ett helt annat problem.

En god vän till mig i Göteborg, en barndomsvän, har sedan barnsben lidit av ständig panikångest, så svårt, att det delvis har haft en mycket negativ inverkan på

hennes liv i form av självbegränsning. För hennes del har det blivit bättre med åren, och hon lider knappast av det längre alls, medan det i stället för mig har blivit ett ökande problem med åren.

Problemet är att man får denna hysteriska panikångest utan någon rimlig anledning alls. Det finns ingen logisk orsak, och därför finns det ingen tillfredsställande förklaring, vilket gör frustrationen bara värre. Om det fanns en anledning kunde man åtminstone förstå sig på tillståndet.

Jag har nog försökt leta efter anledningar: den till synes obotliga fattigdomen, besvikelsen över att aldrig få något erkännande varken för mina musikaliska eller litterära bemödanden, frånvaron av inkomster, den kulturella isoleringen, den småaktiga mentaliteten i Norden, kylan och melankolin, mörkret och depressiviteten om vintrarna därstädes, och så vidare. Dock har jag alltid kunnat behärska min panikångest och aldrig drivits till att blotta den och ge utlopp för den, medan min väninna aldrig kunde behärska den.

Doktor Sandy åhörde min utläggning med orubbat stenansikte. På sitt karakteristiska sätt gav han mig sin ofelbara diagnos:

"Dumheter. Panikångest är en uppfinning av psykiatrikerna. Det sämsta man kan göra är att försöka åtgärda den. Låt den rasa. Släpp den fri, som kung Lear. Den är bara hälsosam. Vad du kallar panikångest är inget annat än vanlig mänsklig överkänslighet, som bara är ett adelstecken. Ju större känslighet, desto större medvetenhet, vilket även medför desto större klokhet och empati och vanlig mänsklig förståelse. Har man problem med panikångest har man bara problem med sig själv. Boten heter: glöm dig själv och ägna dig åt annat, helst andra. Nu talar vi om annat."

Han hade tydligt åldrats och var trött, vintern hade tagit hårt på honom liksom på hela Grekland efter den ännu mer förödande sommaren, som bränt bort halva södra Europa och orsakat massdöd bland gamla och sjuka i Frankrike. Han ville ta det lugnt.

Vi besökte tillsammans en kyrka i Plaka där det som bäst pågick en ceremoni med tre präster och mycket mässande under de av guld och dekorationer prunkande valven och kupolerna. En dam gick frenetiskt omkring och putsade alla i glas inramade ikoner, vilket behövdes, ty snart kom det en helt ung man in i kyrkan som gick metodiskt omkring och kysste var enda en ikon den ena efter den andra och glömde inte någon. "Dessa ikoner skulle vara rena pesthärdar om de inte fönsterputsades många gånger dagligen," menade doktor Sandy.

Han gillade ortodoxa gudstjänster, för de var så lätta att bevista. Folk kunde komma och gå som de ville medan prästerna förrättade gudstjänsten och genomförde samtliga oändliga ceremonier antingen framför eller bakom ikonostasen fullständigt oberoende av vad församlingen höll på med. Någon dialog behövdes inte. Prästerna gjorde sitt och struntade i vad folket gjorde, och när de var färdiga stängde de ingången till ikonostasen och lät folk stanna kvar eller gå hem som de ville. Jag tror att det största misstaget som den katolska kyrkan någonsin begått var att genom det andra vatikankonciliet plötsligt fråga efter vad folk tyckte om gudstjänsten och göra om den enligt vad vanligt okunnigt folk tyckte. Följaktligen gick hela gudstjänsten och allt det heliga med den förlorat, och kvar blev bara en pöbeldyrkan, folket, som uteslöt all kunnighet och all andlighet från sin vulgära och platta gemenskap. Det kommer den katolska kyrkan aldrig att kunna hämta sig ifrån, medan den ortodoxa kyrkan fortsätter underhålla sina tvåtusenåriga ceremonier utan att ändra på något och struntar i ignoramusarnas mening och överlever med den äran.

"Så fort vädret blir varmare lämnar jag Athen och beger mig till Konstantinopel. Jag var redan i startgroparna för att bege mig dit, men jag ville invänta dig, och nu har vädret blivit sämre, så det dröjer nog till efter påsk. Men din vän Ringo lockar

mig dit nu mer än någon annan plats i Östeuropa. Trots allt tror jag inte det vore helt omöjligt för Turkiet att komma med i EU. Problemet blir snarare hur man ska kunna undvika att Turkiet och de tio andra medlemmarna från och med maj ska komma med i EU utan att bli lika totalt fördärvade socialt som Grekland, Portugal, Spanien och Italien.”

Även kontinenten för övrigt menade han att hade fördärvats av EU men inte totalt.

”Socialisterna kommer att ta över igen över hela Europa till följd av Brysselkorruptionen och de sociala systemens sammanbrott, och det ser jag som EU:s enda möjliga räddning. Chirac får glömma det där om EU som en ny ekonomisk stormakt som gå förbi Japan och USA. Det sociala hålet under vattenlinjen måste tätas först, det är åtminstone Mr Shrewder mycket väl medveten om, och det kommer att sluka all europeisk tillväxt åtminstone ett helt decennium framöver.”

del 13: Katastrofen.

Avskedet från Athen bjöd på utomordentlig tristess. Det är bara att konstatera, att man börjar bli för gammal för att orka med resor som mest domineras av stök. Vädret blev på nytt det sämsta tänkbara – det regnade lika tröstlöst grått och generöst som i Sofia och Konstantinopel. Det vandrarhem jag råkat ut för, ”*San Remo*”, billigt och vänligt men helt ockuperat av illegala invandrare från Palestina, Tunisien och Marocko, trevliga och snälla människor som man fick nöjet att umgås med mest på franska, i andra hand italienska, i tredje hand tyska och först i fjärde hand engelska, dock hopplöst märkta av sin märkliga situation av ständigt cirkulerande Limbo – deras lott var att acceptera vilket land som för närvarande var nådigt nog att låta dem existera inom sina gränser utan pass, utan att kunna arbeta och utan att ens ha någon chans att någonsin kunna finna någon stabilitet, den nya tidens fredlösa, flyktingar utan namn, utan land och utan framtid. Den främste av dem, en tunisier, bad mig enkannerligen om ursäkt för deras tillstånd och för att deras hopplösa belägenhet besjälade hela det nerslitna huset. De levde där, umgicks där, kokade sin mat där på rummet, rökte och höll i gång oavbrutet, som för att i umgänge söka någon flykt och kompensation från sin tröstlösa situation. De hade inget roligt liv och hade inget sådant att se fram emot heller.

Bittert saknade jag Elias hemtrevliga vandrarhem, där jag faktiskt under åren vant mig vid att ha ett hem och känna mig trygg och alltid vara välkommen utan stök. Vem visste när hans ”*Annabel*” skulle öppna igen?

Men den värsta chocken var att mitt favoritmatställe sedan tre år, ”*Epirus*” i Monastirakis, skulle stänga. Efter olympiaden skulle byggnaderna där rivs upp för reparation under deras husgrunder, och ”*Epirus*” såg ingen möjlighet att kunna öppna någon annanstans eller fortsätta under andra former. Det var ett bittert avsked, ömsesidigt både för mig och för min favoritkypare, som lärt känna mig och serverat mig troget och väl under många innerliga och kära år.

Ösregnet förföljde mig hela vägen till Patras, där jag missade båten. Tåget var 35 minuter försenat och missade båten med fem minuter. Det var bara att sitta där i regnet i Patras och vänta till kvällen på nästa båt fem och en halv timmar senare.

Det visade sig vara samma fartyg som jag åkt ner med, ”*Superfast VI*”, där däcksplatspassagerarna anvisades till salongen ovanför nattklubben, som spelade öronbedövande dunka-dunk-musik hela natten. Det fanns många ungdomar ombord, mest flickor från Frankrike, som uppenbarligen tyckte det var roligt att hoppa och sprattla till detta hektiska krigsoväsen, som fullkomligt omöjliggjorde all muntlig kommunikation. Man fattar inte hur människor kan delta i detta vansinne.

Emellertid kan sådant lyckligtvis inte hålla på hur länge som helst, och till slut tystnade båten, och man sov gott trots allt.

Vid elvatiden på morgonen mitt ute på Adriatiska havet inträffade underverket. Det var som om en ridå hade gått upp. Plötsligt försvann alla de gråa molnen och den kalla nordanvinden, och våren gjorde äntligen sin entré. Man blev tvungen att genast klä av sig. Det var nästan ofattbart efter allt vad man gått igenom. Fler och fler ombord märkte också att solen kommit fram, och snart var hela soldäcket späckat med båtturister som satt och klädde av sig och frossade i solglädjen, framför allt alla de unga franska flickorna, som av någon anledning flockades mest omkring mig utan att jag bad om det.

Färjan nådde punktligt Ancona klockan två, och jag skyndade mig genast till järnvägsstationen. Det gällde ju nu att komma till Biella före kvällen. Jag hade tur. Ett vanligt tåg avgick fem minuter efter min ankomst, så jag hade ingen möjlighet att hinna ringa mina vänner i Pollone och förvarna dem. Jag hade dock mailat dem att färjan skulle nå Ancona klockan två.

Min tur tycks hålla i sig. Konduktören meddelade, att jag skulle hinna med det sista tåget till Biella, som skulle nå fram 22.05. Sedan fanns det ingen återvändo därifrån förrän fem på morgonen.

I Milano kunde jag ringa dem och berätta på telefonsvararen när jag skulle vara framme. Ännu ett tågbyte måste jag göra i Santhiá, och när klockan närmade sig 10 utan att Santhiá ernåddes började jag spänna mig. Men det var ingen panik. Santhiá nåddes i tid, det sista tågbytet ägde rum, och jag kom punktligt fram till Biella.

Men ingen var på stationen och mötte mig. Det var bara att ge sig till tåls och ta in på baren så länge, där jag åtminstone kunde förgylla tiden med en cappuccino. Jag försökte ringa mina vänner på nytt. Bara telefonsvararen. Jag väntade.

Jag övervägde att på egen hand vandra iväg till Pollone, men det var mörkt och långt dit, och om de kom och sökte mig på stationen kunde de missa mig. Jag hade ingen annan att vända mig till.

Tiden gick. Klockan blev 23. Baren måste stänga. En sista gång försökte jag ringa. Samma evinnerliga telefonsvarare. Gradvis måste jag konfrontera möjligheten att de kunde vara bortresta. Men de hade inte sagt någonting om det, Lorella hade inte svarat på mina mail, och jag hade ringt till deras telefonsvarare redan för två veckor sedan från Verona. Någonting kunde ha hänt.

Jag försökte ringa sista gången halv ett. Temperaturen sjönk, stationen var låst, alla hade gått hem, och där fanns inte ens en bänk att sitta på, och jag måste tillbringa natten utomhus. Till råga på allt började det regna, samma regn som förföljt mig i Sofia, Konstantinopel och Athen. Tydligen blev man aldrig av med det.

Jag hittade tre öppna ställen i staden. En var en restaurang som dock hade stängt fastän den interna festen fortsatte. De två andra var disconattklubbar med förödande dunka-dunk-musik, som man inte ens kunde gå i närheten av. Den första stängde snart. När den andra tystnade vid tretiden gick jag dit för att åtminstone få värma mig men blev genast utkörd, då stället måste städas och stängas.

Det enda jag hittade som lindring var en bänk utanför en stängd restaurang med markis, så att jag åtminstone hade skydd för regnet och lä för vinden. Nattemperaturen blev 10 grader. Att sova var omöjligt, då man ju hela tiden måste gå upp och slå åkarbräsar för att hålla värmen. Det blev den förfärligaste natt jag någonsin haft på någon av mina resor.

del 14: *Värre problem.*

Hur kunde det gå så in i helvete fel? De var mina bästa vänner i Italien, vi hade en eventuell Ladakhresa att planera tillsammans, jag hade tagit med mig nya Indien-

diapositiv åt dem att glädja dem med, kommunikationen hade fungerat, och då de inte svarat på mina mail hade jag antagit att läget var oförändrat positivt. Mina fem meddelanden på deras telefonsvarare, det första för två veckor sedan, måste ha gått fram – om de inte rest bort utan att meddela något. Vad hade hänt? Allt var möjligt, och jag visste ingenting.

Efter sex timmars vaken väntan utomhus genom den kalla regniga natten kunde jag äntligen ta det första morgontåget därifrån, slagen till slant. Jag var naturligtvis helt förstörd.

Mina planer hade varit att stanna hos dem över helgen till måndagen och sedan fara till Franco i Rom. Skulle jag nu fara till Rom genast? Nej, jag valde i stället att retirera till Verona för att kunna slicka mina sår, vilket behövdes. På tåget från Milano till Verona kunde man åtminstone få sova ostörd i två timmar.

I Verona hade vädret varit fint hela tiden – inte ett regnmoln hade dragit förbi. Ändå hade meteorologerna förutspått regn även här denna dag.

Verona har under flera år utmärkt sig genom detta meteorologiska fenomen, att undandra sig det dåliga vädrets förbannelse, hur stormigt och eländigt det än kan vara i hela resten av Italien, som om Verona var skyddat genom en sorts osynlig glaskupol, som automatiskt uteslöt alla möjligheter till dåligt väder från denna horisont.

Jag diskuterade inte alls vad som hänt i Piemonte med mina släktingar. Med Alberto hade jag i stället ett långt samtal om det alltmer brydsamma problemet i hela Europa och särskilt medelhavsländerna: den illegala invandringen av muslimer. Detta är ett långt och bekymmersamt kapitel som bara blir värre hela tiden, då en betydande del av dessa arbetslösa muslimer som mest lever på socialbidrag mest tycks ägna sig åt kriminalitet i form av droghandel och bomber. Tyvärr har det blivit så i praktiken, att var det finns muslimer har man anledning att även frukta terroristisk verksamhet.

Det grundläggande i problemet är att muslimerna inte anpassar sig efter det lands normer de kommer till. I stället kräver de att det landet och de människor de får att göra med skall anpassa sig efter dem, och de ser det som en självklarhet att dessa måste konvertera till islam. De kräver således att de omgivningarna de kommer till som inte är muslimska ska bli muslimska, och om det inte går av sig själv tar de till med för oss oacceptabla metoder. När vi gör motstånd tar de till med Al Qaida och bomber och värvar självmordsbombare.

Det är således religionen islam det är fel på, den enda religion som förhålls våldet i religionens namn och som har det inskrivet i sin heliga (ofelbara) bok att alla som ger sina liv för islam får som lön ett paradiset med alla sinnliga fröjder, i synnerhet vackra flickor. Detta är sinnessjukt och ett rent charlatanmässigt lurendrejeri.

Vi pratade också om detta med Cristinas vänner, som vi tog en underbar promenad med ut på landet i en gyllene vårsols förlovade tecken. En av dem hade rest i Skandinavien och förundrats över dess monstruöst höga självmordsstatistik. Jag hävdade att den bara gällde Sverige, Finland och Danmark – inte Norge. "Hur kan världens mest välbärgade länder ha en så hög självmordsstatistik?" var hennes skäliga fråga, och jag kontrade med att Japan, Ungern och Österrike låg på ungefär samma nivå i denna betänkliga statistik, och jag ville mena, att orsaken var olika i olika länder. I Finland lär de flesta som begår självmord vara sådana som menar sig ha misslyckats med sina liv, inte ha lyckats med sin karriär och som därför inte kan förlåta sig själva. Åtminstone är de flesta finnar som begår självmord i Sverige sådana fall. I Sverige beror de flesta självmordsfallen på depression. I både Sveriges och Finlands fall kan självmorden också i hög grad ha klimatologiska förklaringar, då den långa kalla mörka vintern är fruktansvärd och de flesta självmord äger rum i november-december. De danska självmorden kan också delvis ha sin förklaring i

detta, medan i Norge folk helt enkelt är friskare och sundare till kropp och själ. Den höga japanska självmordsstatistiken kan ha sin förklaring i hur det samhället är och fungerar, medan jag inte kan uttala mig om problemet i Ungern och Österrike. Jag kan dock tänka mig att Ungerns problem kan vara besläktat med Finlands, då ungrarna är lika stolta och kräver lika mycket av sig själva som finländarna. Dessa är även kända som de pålitligaste arbetarna, då de pratar minst och får mest utträttat, samtidigt som de super mest, har den högsta hjärtinfarktsstatistiken och den högsta mentalsjukdomsstatistiken. Buenos Aires har dock den högsta statistiken i världen när det gäller psykiatertäthet med Tyskland som bekymmersam tvåa.

Vi diskuterade även vad som bestämmer ett lands välfärd. Vad är den säkraste måttstocken på välfärd? Min mening var att det var utbildningsnivån. Sverige hade världens högsta och stabilaste utbildningsnivå under 50-talet tills Olof Palme blev skolminister 1963 och vann sig om att förstöra systemet för att genomföra ett mera socialistiskt betonat sådant. Men man kan inte anpassa ett lands utbildningssystem efter en politisk ideologi utan att utbildningen blir lidande. Därför upphörde Sverige att vara en välfärdsstat redan under 60-talet. Det materiella förfallet blev följdenligt och oundvikligt.

del 15 : *Fullträffar i Rom.*

Vis av min tidigare erfarenhet, när jag uppfångat nattåget till Rom i sista minuten från Verona och hamnat i korridoren på grund av dess överfullhet och dessutom åkt med Leccevagnarna till Ancona i stället för Neapelvagnarna till Rom, infann jag mig i god tid vid stationen för att hitta rätt vagn i rätt tid. Det var inte lätt. Översiktskartan på stationen över hur vagnarna låg visade nämligen, att Neapelvagnarna skulle finnas närmast loket i östra ändan, men tåget kom in från öster. Så vilken ända var vilken?

Efter att ha gått fel en gång hamnade jag rätt, och tåget var inte överfullt. I min kupé fylldes alla sex platserna av uteslutande icke-italienare. Det var två peruaner, förmodligen syskon, den enas älskarinna, en blondin från Tyskland, en dam från något jugoslaviskt land och en oriental, kanske från Libanon. I nästa kupé fanns det bara negrer, av vilka två damer, hör och häpna, talade danska med varandra! En rullande midnattsbar fanns ombord som försåg oss med kaffe eller öl eller något annat tilltugg eller flytande medel. Dess energiska manövrerare var en högröstad napolitanare. Det var rena cirkuståget.

Franco mötte mig vid tåget. Hur det kom sig förtjänar sin egen redogörelse.

Franco och jag möttes i juni 1973 uppe i klostret Camaldoli, där jag då befann mig för att studera gregoriansk musik. Vi blev så goda vänner att han inbjöd mig hem till sig i Rom, varför jag improviserade en extra 9-dagars Romvistelse under resan, som inte alls hade varit planerad. Det blev den resans höjdpunkt, som blev min andra Italienresa och min första på egen hand. Den blev mycket omtumlande och ett minne för livet, då den resan förvarnade mig om den kommande oljekrisen i Europa och om mitt livs mest drastiska förändringar i mina levnadsomständigheter. Det blev också en kritisk vändpunkt för mitt musikaliska liv och fick mig att slå in på en tillfällig bana som organist.

Vi förlorade därigenom kontakten med varandra men återfick den 1990 genom Paolo Lombardos hjälp. Vårt möte då blev dock fragmentariskt, och genom att Paolo alltid tog hand om mig i Rom blev det svårt för Franco att få ett ord med i laget.

Emellertid lyckades han till slut genom att hitta mig på Internet. Paolo har inte Internet, vilket gav fördel åt Franco. Således kunde vi i god tid planera för min Romvistelse denna gång under hans tak i hans hägn. I mån av tillgänglighet kunde vi få in Paolo i bilden senare.

Jag hade föreslagit att jag själv skulle ta mig till Francos hem, men Franco ville hämta mig från tåget och gjorde det klockan 6 på morgonen innan han skulle till jobbet. Vår kontakt var lika hjärtlig som för 31 år sedan och helt oförändrad, då vi även båda var helt oförändrade som karaktärer. Vi hade äntligen lyckats få in en fullträff i utvecklandet av vår relation efter 30 år av mest bara missar.

Dessutom hade han varit i Tibet, och vi frossade genast i gemensamma betraktelser över det mest andliga av alla land. Han överväldigades av avund när han hörde att jag dessutom fyra år i rad hade varit i Ladakh, dit han ännu inte lyckats nå.

Han hade två nästan fullvuxna underbara söner, av vilka den ena fick avstå sitt rum åt mig medan Franco dränkte mig i en riktig frukost. Sedan försvann han till jobbet medan jag fick återhämta något av nattens förlorade sömn.

Rom var sig likt. Från Viale Margherita, var han bodde, promenerade jag via Via Veneto, Fontana di Trevi, Pantheon och Piazza Navona till Peterskyrkan, där det var svårt att komma in, ty av säkerhetsskäl hade det till påsken införts säkerhetscheckar med metalldetektorer, framför vilka köerna ständigt växte. Det gällde att undvika att muslimer med bomber kom in i Peterskyrkan.

Vädret var varken vackert eller varmt, men ändå var det en njutning att åter få vara i Rom, och när solen ibland tittade fram värmde den med översvallande generositet. Påskvädret var ett ostadigt kapitel – skulle det regna eller bli vackert? Inte ens meteorologerna kunde ännu gissa sig till något svar.

Temperaturen varierade mellan 10 och 20 grader, normalt var det 15, men plötsligt kunde solen bryta fram och erbjuda nordisk sommarvärme, för att lika plötsligt ge rum åt en regnskur och iskalla nordanvindar. Tvätten torkade inte i solen.

När jag passerade Piazza di Spagna kunde jag inte låta bli att besöka hörnhuset där John Keats hade dött 1821 vid en ålder av 25 år som nu var ett museum över Keats, Shelley och Byron. Det var väl värt ett besök. Det var gränslöst gripande att åter få ta del av alla dessa unga smäktande öden, där centraltragedin var Shelleys, som dött året efter Keats precis när han äntligen tillfrisknat från sin lungtuberkulos och hade allt att leva för. Han var 29 år när han omkom i en storm ombord på sin jakt "*Don Juan*" tillsammans med sjömannen Williams – efter åtta dagar påträffades deras kroppar uppskölda på stranden vid Viareggio. Enligt den tidens karantänlagar måste liken omedelbart brännas. Shelleys kremering var ingen högtidlighet då hans lik redan var i långt framskriden upplösning och luktade, och hans fru Mary Shelley (som skrev "*Frankenstein*") var inte närvarande. Lord Byron var närvarande men bröt snabbt upp och simmade ut till sin jakt "*Bolivar*", som väntade på honom och förde honom bort. Därmed var den berömda Pisagruppen upplöst, men deras sist överlevande medlem, den excentriske kapten Trevelyan, modell för Lord Byrons dikt "*Korsaren*", levde ända till sent på 1800-talet och dog först 89 år gammal. Han hade mycket att berätta om Shelley och Byron för viktorianerna. Oscar Wilde kallade den protestantiska kyrkogården i Rom vid Cestiuspyramiden, där Keats och Shelley ligger begravda, för "Roms heligaste plats" och inte utan ett visst fog för sin fromhet.

Huset var i svårt förfall 1906 och skulle ha rivits då, om inte några kulturidealistiska eldsjälur trätt emellan och gjort en insats och instiftat muséet, som räknar många besökare dagligen. Inträdet är bara 3 Euro, och man får stanna där inne hur länge man vill. Det är värt att ta god tid på sig, då där finns mycket att studera, och då materialet över Pisagruppens mycket olika medlemmars mycket skiftande öden är av i högsta grad tidlöst intresse.

del 16 : Fullträffar i Rom (forts.)

Jag fick inte tag i Paolo, men jag fick tag i Annie. Hon bekräftade att han inte gick att få tag i. Hon hade försökt ända sedan jag skickat mitt förvarningsmail om min ankomst i mars, och även jag hade försökt dagligen i Rom.

Annie och jag skulle träffas vid Tritonfontänen på Piazza Barberini klockan 11, och precis klockan 11 bröt regnskuren ut. Jag hade lämnat mitt paraply i Verona, och även Annie kom utan paraply – ute i EUR hade det varit strålande solsken. Något promenadväder var det nu inte, så vi tog in på ett café vid Via Sistina, där vi satt och pratade i två timmar.

Hon hade inte tagit tunnelbanan, då hela Rom bävar i skräck för väntade bombattentat från Al Qaida, och då tunnelbanan är extra sårbar. Annie menade att ett sådant attentat var ofrånkomligt förr eller senare.

Hon presenterade ett bekymmersamt italienskt scenario. Hon delade fullständigt Francos mening att Berlusconi är det västa som hänt Italien sedan Mussolini. Till och med Fini var bättre fastän han var fascist. Berlusconi vill höja pensionsåldern till minst 65 år, och ingen får pension som inte betalt in för den under 40 år, från att det hittills varit 35. Han vill dra in alla helgdagar som inträffar på vardagar och sänka skatten men bara för de rika från 42 till 35 procent men höja den för de fattiga från 15 till 23 procent. Resultatet av hans katastrofpolitik är att livet blivit 100% dyrare efter införandet av Euron och att den tidigare medelklassen nu är en underklass. De fattiga indelas i två kategorier, de svarta fattiga, som har ingenting, och de grå fattiga, som har TV, mobiltelefon och bil men ändå inte klarar sig till slutet av månaden. Något socialt skyddsnet finns inte, och man ser tiggare på alla Roms gator. Annie lever på 72,000 kronor om året netto och har dessutom barn och tre barnbarn. Hon är en skicklig översättare och kan italienska i det närmaste perfekt, då hon kan översätta från svenska, norska, danska och engelska till italienska och klara av de svåraste texter utan nödvändiga korrigeringar. Ändå måste hon hanka sig fram då arbetslöshetssituationen i Italien är svår. Hon har inte råd att köpa italiensk frukt och grönsaker utan köper importerade sådana från Spanien, som är billigast i snabbköp.

Den allmänna nedgången märks också i det kulturella klimatet. Den svenska församlingen i Rom för en tynande tillvaro och ägnar sig inte längre åt att försöka församla Roms svenskar med utbud av kulturella evenemang. Det Svenska Institutet fungerar fortfarande, men den Skandinaviska Kretsen med sina anrika traditioner från Thorvaldsens, Ibsens och H.C.Andersens dagar, som hyrde ett hus i Trastevere tills för ett och ett halvt år sedan, är i utdöende då de inte får nytt folk in i styrelsen, som Annie tidigare suttit med i under årtal. Medlemsavgifterna har också blivit för höga, och till dem kommer det inträdesavgifter för evenemangen. Det var en dyster bild av ett till hälften ihjälkapitaliserat Italien man fick av Annie, där alla får det sämre och långsamt slås ut utom de rikaste.

På Francos och Ritas rekommendation besökte jag också Auditorium, det mäktiga nya konserthuset i Rom, som invigdes för ett år sedan där alla musikaliska begivenheter äger rum. För att få komma in och se sig omkring var inträdet 9 Euro, tre gånger mer än muséet för Keats och Shelley. Jag avstod.

Det är främst Eurokuppen som förstört och förlamat hela Europa. Politikerna lovade att livet skulle bli billigare med Euron, folket köpte detta i alla länder och gick på det, men i Italien förändrades över lag priserna med Euron så att tre nollor ströks, så att 1000 lire (drygt 4 kronor) blev 1 Euro.

Det blir viktigt Europaparlamentsval i juni, vilket är vårt första hopp om någon förestående förändring. I Italien ser det hopplöst ut, ty alla är missnöjda, men regeringen bara håller på och sitter kvar, medan Berlusconi knappast har någon kontakt med verkligheten. Den enda trösten för de flesta är att värre kan det inte bli. Men historien visar tyvärr, som jag och Ringo konstaterade i Konstantinopel, att det

alltid hela tiden bara har blivit värre. Framstegen och utvecklingen har alltid drunknat i spillningen sin egen hänsynslöshets överkörda offer.

Det farligaste med Berlusconi är hans skickliga förmåga att manipulera. Han äger 90% av Italiens TV-utbud och är expert på hur massmedial hjärntvätt fungerar och kan konsten att hantera denna apparat, varför tyvärr de flesta köper hans budskap av bara flärd och fåfänga, konsumtionsdrift och ytlighet in absurdum.

Fullträffen i Rom kröntes av den sista kvällens fest, då Franco hade samlat sina åtta bästa vänner, sex herrar och två damer, så att vi var tolv vid bordet. Diskussionerna accelererade oavbrutet, så att alla gärna talade i mun på varandra. Det var som en levande tablå av Leonardo da Vincis "Nattvarden", där alla apostlarnas gester och livliga åtbörder förekom oavbrutet från klockan 10 till ett på natten.

Tyvärr slocknade jag. Vi tömde fem flaskor vin och öppnade dessutom en grappa, och maten var så överväldigande god efter en lång och tröttsam dag, att jag svårligen kunde hålla ögonen öppna efter midnatt. Franco sade åt mig flera gånger att gå och lägga mig om jag var trött, men jag försökte envisas med att hänga med, även om jag inte förstod ett ord av vad som sades i den intensiva debatten på romersk dialekt.

Men stämningen var fulländad. Det kunde inte bli underbarare. Franco och jag hade återförenats ordentligt efter 30 år, och firandet hade varit oupphörligt. Han är hjärtligheten själv med det varmaste av alla hjärtan, och umgänget med hans familj och vänskapskrets var fullkomligt avslappnat. Han har två underbara vackra söner, 15 och 19 år, och 19 var hans egen ålder när vi först träffades. Vår relation hade knappast alls förändrats under dessa 30 år utan var precis likadan som då när han fyllde 19 och jag 22. Vi var inte en dag äldre i våra själar och hjärtan. Och den här gången skulle vi inte förlora kontakten med varandra på nytt, ty den här gången hade han funnit mig på Internet, där vi båda var fast förankrade, han med ständig uppkoppling (med *Fast Web*, inte Bredband,) och jag med mitt dagliga arbete.

del 17 : *Diverse problem.*

Natten före min återresa till Verona från Rom fick jag knappt en blund i ögonen. Vädret hade varit i högsta grad instabilt, och när morgontåget förde mig genom Italiens vackraste landskap, som ömsom log och glänste i grönskande frodighet i vårsolen och ömsom insveptes i regndimor, via Arezzo och Florens och genom de snötäckt Apenninerna till Bologna, blev temperaturen ständigt kallare. Det var sol i Verona men överhängande hotfull åska i norr över bergen, så det var ingalunda varmt. Rom hade varit 10-16 grader, och Verona var säkert fem grader kallare. Luften var frisk men kall.

Bombhotet låg fortfarande i luften. På tåget kontrollerade poliser alla resenärer som såg skumma ut. Jag var en av dem. Lyckligtvis hade jag passet på mig. Med desto större noggrannhet skrev polisen upp alla mina data med passnummer och födelsenummer. Ingenting lämnades åt slumpen.

Panella var i farten igen, den gamle vänsterparlamentsledamoten, som alltid då och då sätter sig i centrum för hela Italiens uppmärksamhet med att genomföra hungerstrejker som demonstration för absurda krav. Senast var det för att tvinga regeringen att legalisera kvinnliga präster och homosexuella äktenskap. Det gick inte ens en vänsterregering med på. Nu var det för att propagera för frigivningen av två medlemmar av de röda brigaderna, som suttit i fängelse i 25 år efter mordet på Aldo Moro. Båda var professionella mördare. Presidenten gick Panella till mötes på så sätt, att han framhöll för Panella att de båda mördarna visst skulle kunna benådas, om de bara själva bad om det. Problemet är att de är för stolta för att be om det. Följaktligen

fortsätter de att sitta inne trots Panellas hungerstrejk. Till saken hör, att Panella normalt väger 120 kilo, han är ett mastodontiskt matvrak, så han behöver faktiskt banta med jämna mellanrum. Det passar då honom att kombinera sina nödvändiga bantningskurer med politiska hungerstrejker, varmed han inte bara väcker hela Italiens uppmärksamhet utan dessutom gottar sig i att få odla sin fåfänga prestige. Det är nog bara i Italien man kan göra ett sådant pajaseri av politiken.

Vädret blev ännu värre. På långfredagsmorgonen regnade det, och när jag for ut med Alberto för en lunch i Grezzano var bergen helt täckta av snö. Våren hade återigen försenats.

Vi var förunderligt överens om det mesta. Inte heller han var nöjd med Berlusconis regering men röstade ändå konsekvent på Fini, som framstår som Italiens enda seriösa politiker och som håller sig aktningsvärt väl informerad. Han framstår mer och mer som den naturliga efterträdaren till Giulio Andreotti, italiensk politikens gamle Nestor, som fortfarande är aktiv vid 84 år och som nästan ensam klarat sig genom alla korruptionsprocesser, för vilka 90% av alla politiker i *Democrazia Cristiana* fallit offer. Alberto medgav att Eurorevolutionen genom att fördubbla alla utgifter även har fördubblat Italiens fattigdom. För länder som Italien, Spanien, Portugal och Grekland är Eurorevolutionen en social katastrof utan motstycke. Annie levde gott i Italien på 70,000 kronor om året netto före Euron men lever nu under existensminimum, och ungefär hälften av alla italienare delar hennes öde. Medelklassen har blivit den nya fattigdomen, och Berlusconi gör ingenting åt saken utan tycks bara vilja förvärra den. Efter att ha hört åtskilliga debatter i Rom med den nuvarande finansministern, Massimo d'Alema och Rutelli måste jag dock hålla med Alberto om att alla alternativ till Berlusconi-Fini-regeringen framstår som ännu sämre. Vi kunde bara försöka göra det bästa av saken och för övrigt resignera. Alberto gav mig rätt i att länder som Storbritannien, Danmark och Sverige, som avstått från Euron, hade det bättre.

Ett annat monstruöst problem i Italien är trafikdöden. Det dör en italienare i trafiken varje 78-e sekund, och var 26-e sekund skadas någon i trafiken, det är 1,200,000 om året eller 2% av befolkningen. Detta är ett problem som ingen kan lösa. I Italien får man köra på 0,2 promille, det är ett glas vin eller en öl, men orsaken till de flesta trafikolyckorna är att ingen håller någon fartbegränsning.

Ett annat problem har Italien gemensamt med hela Europa. Susans man ligger på långvården och är reducerad till ett nummer. Hon besöker honom dagligen och är chockerad av hur sjukvården har försämrats och avhumaniserats, när det borde vara tvärtom. Cristina bekräftade denna utveckling genom sina erfarenheter av Paris, och problemet tycks vara det samma överallt. Har man otur att tvingas söka vård förlorar man mer eller mindre sitt människovärde, som om all sjukvårds sensmoral var, att om du blir sjuk och tvingas söka hjälp, så skyll dig själv. Det verkar vara ett mindre ont att dö fri än att utsätta sig för myndigheternas omänskliga sjukvårdspolitik.

Susan såg som enda räddning från denna utveckling vara invandringen från Asien och speciellt från buddhistiska länder, till exempel Ceylon, där empatin fortfarande gäller och utgör en självklarhet för all vårdpersonal. Susan menade att buddhistiska läkare har väldigt mycket att lära sådana västerländska läkare som mest är teknologiskt inriktade. Medmänsklighet är ofta bättre för patienterna än teknologi.

Achille belyste muslimernas terrorpolitik. Bombattentatet i Madrid strax före valet var i högsta grad genomfört med beräkning, och muslimerna nådde sitt mål: regimskifte med omedelbart beslut att återkalla alla spanska trupper från Irak. Även därför terroriseras japaner, koreaner och italienare i Irak, helt neutrala och oskyldiga deltagare, som genom terror nödgas tvinga sina västländer att ifrågasätta sin närvaro i Irak och helst återkalla sina trupper därifrån. Utpressning genom terror är

muslimernas medel, som är ett medel man aldrig borde ge efter för utan hellre och snarare borde sätta hårt mot hårt mot som något oacceptabelt. Annars måste det ju bara bli värre. För varje uns som man ger efter för terroristerna måste de ju bara grabba åt sig mera.

För en utomstående måste dock det största italienska problemet synas vara det betänkliga faktum att Berlusconi, statsminister och en av världens rikaste män, äger alla statliga TV-kanaler, som han följaktligen kan rikrikta och manipulera som han vill. Alla tre domineras av billig ytlig reklam stup i kvarten jämsides med fjantiga underhållningsprogram non-stop med koncentration på lotterier och unga dansande lättklädda flickor. Detta är det mest nedsättande av allt för Italien idag, för hela dess folk och hela dess anrika kultur. Det borde vara förbjudet för en premiärminister att äga statliga TV-kanaler, och alla statliga TV-kanaler borde vara helt neutrala och fria från reklam. Sverige är därvidlag ett klart föregångsland för resten av världen.

del 18 : *Vårfiaskot.*

Meteorologerna lovade bara dåligt väder under hela påsken, och det såg hur hopplöst ut som helst. Det kunde knappast bli sämre – försenad om inte utebliven vår, en temperatur på sex grader, snö på alla berg, blygråa vintertunga skyar – det hade knappast kunnat vara värre ens i Göteborg. Men så hände det.

Påskdagen kom med klarblåa skyar utan ett moln på himmelen, och det blev plötsligt 19 grader. Följaktligen blev familjesammankomsten under påskdagen med lunch i Cancelli på "*Dalla Valentina*" långt ute på landet den mest lyckade tänkbara. Vi var fjorton till bordet, och till eftersitsen uppe i hemmet i Castagné kom dessutom mitt kusinbarn Federicas svärföräldrar, vilket förökade oss till 16, 17 om man räknar med Federicas väntade dotter, Maddalena, vars ankomst beräknas till den 6 maj. Federica var alltså i åttonde månaden och i bästa tänkbara form, och hennes dotter blev familjens första medlem av den nya generationen. Givetvis var Federica i centrum för allas intresse och hennes än så länge osynliga men dock bevisligen närvarande dotter dagens huvudperson.

Men denna ljuvliga påskdag med dess gnistrande solsken och klarhet var bara en parentes, en tillfällig ljusning i mörkret, en ren nådegåva, ty på annandagen var det genast kört igen med iskallt väder och regn och inget hopp om någon ljusning. Och så hade i princip hela resan varit. Våren hade lyst bara med sin frånvaro, och de två ljusningarna mitt på Adriatiska Havet och på påskdagen hade varit de enda undantagen från dysterheten.

Jag kunde inte låta bli att erkänna för Achille att det bästa som någonsin hänt min familj var våra italienska släktingar. Kontakten med den katolska kyrkan och dess kultur hade varit livsavgörande för mig från början, det hade gett mig kontakten med Italien, som framför allt fördjupats genom mitt litterära intresse och min tidiga absorbering av Dantes verk, och Italien betydde minst lika mycket för mig om inte mer än Finland, som dock förblir mitt enda födelseland där jag har mina rötter. Dock föddes jag i Finland som italiensk medborgare.

Achille berättade om sin vän rabbinen i Verona. Han hade alltid haft nära kontakt med den judiska församlingen i Verona, som omfattar ett hundratal medlemmar. Rabbinen hade ofta varit hemma på middag hos honom, han hade haft två barn, men dessa hade blivit hans livstragedi, då sonen avsåg sig allt judiskt och då dottern lät sig uppslukas av en amerikansk sekt. Han hade i praktiken förlorat båda sina enda barn.

Varken Achille eller rabbinen kunde förstå sonens förnekelse av sin härkomst, sitt blod och sitt kulturarv. Förnekar man sin naturliga behörighet förnekar man sitt liv, och vad har man i stället utom ingenting? Att sålunda förneka sin identitet är det

mest onaturliga man kan göra, och enligt Achilles mening kunde man knappast göra något mera föraktligt och förkastligt. Här saknas dock en försvarsadvokat för sonen och dennes eventuella förklaringar.

Men visst är det sant att man inte har något annat än vad man får till skänks genom sina föräldrar i form av identitet, behörighet och kultur. Ingenting kan ersätta detta, och om man själv avsäger sig det måste man framstå som förlorad.

Att då som dottern uppgå i en annan för familjen väsensfrämmande sekt måste framstå som en klen ersättning. Familjen är dock det första och det sista man har, och ingenting kan ersätta den, ty det är genom den man får sin mänsklighet, sin mänskliga värme och hjärtegodhet om man har någon och sin människokärlek. Saknar man allt detta har man ingenting.

Familjen Lanciais överhängande utdöende framstod därvid som betänkligt. Michael och hans bröder är alla borta, och vi har förlorat kontakten med deras efterkommande. Alberto har bara en dotter som är ogift, Cristina är ogift, och Paolos barn har främmande namn. Jag har fyra syskonbarn av vilka tre är döttrar, och två har aldrig hetat Lanciai. Jag och min bror Michael har inga egna barn, och chanserna för att det ska bli några minskar hela tiden. Paolos dotterdotter är hittills det enda tecknet i hela klanen på någon kontinuitet för familjen Lanciai, och hennes namn blir Maddalena Rossi.

del 19: *Den nya rasismen.*

Detta är ett nytt problem med mycket olika aspekter, som jag tvingades konfrontera flera gånger under resan, framför allt i Athen, där jag nödgades dela rum med illegala invandrare från hela Nordafrika och Orienten. De flesta tiggare på Italiens gator, torg och kyrktrappor är färgade illegala invandrare som inte vill arbeta fastän arbete finns. En präst i Verona genomförde den behjärtansvärda verksamheten att åta sig att föda alla sådana tiggare som inte kunde få mat på något annat sätt. Vid ett tillfälle var han ute under tio minuter, och när han kom tillbaka var hans telefon försvunnen. Någon av alla dessa färgade tiggare hade tagit den. Han gick genast till köket, sade till personalen att genast upphöra med all aktivitet och sade till klientelet, att ingen mera får någon mat förrän han fick telefonen tillbaka. Inom tio minuter hade telefonen kommit på plats igen, men den skyldige presenterade sig aldrig eller blev aldrig funnen. Ingen av klientelet kändes vid saken. Men telefonen kom tillbaka, och prästen återupptog verksamheten.

Problemet är störst när det gäller troende muslimer, ty dem kan man ofta inte resonera med, då de är inställda på att alla kristna skall omvändas till islam. Detta problem har vi diskuterat ingående förut.

En sida av problemet är alltså att alla dessa färgade illegala invandrare mest från Nordafrika bara kommer till Europa för att drälla, för att ägna sig åt droger eller annan kriminell verksamhet, för att tugga kat och slå dank, för att tigga och ägna sig åt ett liv av lättja och parasitism och för att genom sin religion islam underminera samhället. Ett fåtal arbetar faktiskt och blir duktiga krafter i samhället. All heder och ära åt dem, och endast sådana borde accepteras.

En annan sida av saken är den så kallade nya slavhandeln. Många av dessa illegala invandrare betalar förmögenheter för att låta sig insmugglas i väst och fastnar där i nät för olagliga rörelser typ prostitution och livegenskap genom underbetalt svart arbete. Här har vi det största problemet, då alla dessa stackars blottställda och utnyttjade människor har blivit offer för de nya slavhandlarna, vilkas hänsynslöshet och kortsynthet är total. De lever bara för sin egoism och för att utnyttja andra, och objektet för deras utnyttjande är fullständigt oskyldiga offer som gått i en fälla och låtit sig luras. De har lovats levebröd, stabilitet och en framtid i ett

förlovat land från att ha levt i ständig otrygghet, fattigdom och inbördeskrig, och naturligtvis har de nappat på betet, sålt allt, betalat en förmögenhet till sina lurendrejare som de ej haft en chans att kunna genomskåda och kanske som enda lön för sin godtrogenhet fått sluta sina liv inlåsta i en container eller drunknat på ett sjunkande överlastat immigrantfartyg.

Problemet är oöverskådligt och ständigt i växande, men huvudansvaret ligger hos deras transportörer, som utnyttjar deras underläge i utlandet till egen fördel.

Naturligtvis måste rasismen växa hos alla dessa italienare, fransmän, greker och spanjorer som dagligen måste konfronteras med alla dessa drällande färgade tiggare som aldrig gör någonting åt sin egen situation. Achille kallades för rasist redan när han såg början till detta problem för tjugo år sedan, men med tiden har alla hans kolleger gett honom rätt. Även Alberto är en realist som inte har något större hopp om Italiens politik men som dock tror på alla italienare som arbetar. Nyligen träffade Achille en gammal socialist som aldrig varit annat än socialist men som nu i förtroende sade till Achille: "Den enda politiker i Italien idag som jag med gott samvete kan ha förtroende för och rösta på är Fini," alltså den före detta fascistledaren. Sådana röster hörs överallt i Italien idag. Berlusconi är en bluff och en pajas som bara tänker på sig själv, alla föraktar honom, medan hans enda ryggrad, som ständigt fler får större förtroende för, är Fini.

del 20: *Att skapa ett hem.*

Detta bedömer jag som ungefär det mest konstruktiva man kan ägna sig åt i livet, att skapa ett hem för en familj att kunna frodas i och trivas i och även för vänner och för verksamheter som kräver frid och ro. Ett hem blir bara stabilare ju längre det består genom att det samtidigt blir allt trivsammare, charmigare och rikt på minnen. Därför är även något av det mest uppslitande man kan göra att upplösa ett hem, ty det är därmed inte bara hemmet man stänger, men man stryker ett streck över dess minnen och levande historia. I princip innebär upplösningen av ett hem det samma som att riva ett museum med allt vad det innehåller, bildligt talat. Principen är den samma.

Därför är det också desto ljuvligare att komma till ett hem ju längre det har fått leva. Det äldsta hemmet jag besökte under resan var väl mina vänners i Bulgarien, som i stort sett har förblivit oförändrat sedan 50-talet. Mina släktingars hem i Verona är från 1970 och helt oförändrat sedan dess, och även Franco hade kvar samma hem som senast jag fick se det för 14 år sedan. Kontinuitet är något underbart, ty så länge den fortsätter är den fortlöpande kreativ och därför positiv. Att avbryta den är att döda eller dö.

Det regnade när jag lämnade Verona, men tågen höll ändå tiden trots ett helt insnöat Brennerpass (1375 m.ö.h.) med meterhöga drivor. Samma Michelangelotåg jag kommit till Verona med från Rom nådde München punktligt, men sedan blev det värre med Köpenhamnståget, som var helt knökat med framför allt skidturister som fyllde korridorerna och blockerade toaletterna med sina skidor och pyramider av bagage. Vid midnatt kördes man ut från sin kupé där man just behagligt insomnat i sittande ställning. Min platsbiljett gällde för en rökarkupé som helt hade ockuperats av en vild familj med krigande småbarn. Natten blev förfärlig naturligtvis, och tåget blev nästan en hel timme försenat. I Jylland förhärskade dimmorna, men plötsligt på Fyn lättade dessa för att ge rum åt just det strålande vårsolsken man saknat på hela resan. Enligt hävdvunnen tradition vägrade jag ta bron till Malmö fastän jag skulle till Lund, för att i stället njuta av färjeöverfarten till Helsingborg, där jag enligt samma tradition intog min lunch på "*Restaurant China Town*" vid Sundtorget, en vana jag hållit fast vid sedan 1990.

Vad man genast saknade så fort man kom över Alperna var det klara vackra sångbara italienska språket i sina öron med dess blodfulla och sprudlande välljud. I stället måste man stå ut med de germanska sluddrandena, helt omusikaliska som gutturala läten med fula skorrningar och det mesta av språket svalta ner i halsen. Hur kan man över huvud taget umgås på sådana helt oartikulerade språk? Man förstår inte hur de kan acceptera det själva. Norskan och framför allt finlandssvenskan är då undantagen, medan finskan i sin övertydlighet nästan representerar en motpol. En annan slående motpol är skånskan, som torde vara ett av om inte det diftongrikaste språket i världen.

Sista anhalten före hemmet blev Lund, där jag har turen att sedan åtta år tillbaka ha den gamla klasskamrat boende som jag alltjämt har den bästa kontakten med. De bjöd på sill och potatis, och ingenting kunde vara välkomnare än det efter alla resans uppsjöar av olika överväldigande dieter av alla de slag, medan jag till efterrätt kunde bjuda på en *Pan d'Oro* från Verona med vaniljsocker, den som blivit över från påskfesten i Verona och som släkten anförtrott mig. Lundensarna hade aldrig ätit något liknande och var överväldigade inför denna smakfulla nyhetens behag. Vi satt till bords i tre timmar varunder vi i vanlig ordning diskuterade all världens gång i några fall *'from bad to worse'* och i vissa fall i någon mån till någon bättring. Läget är som alltid allvarligt men aldrig hopplöst – eller är det tvärtom? Det är kanske det som är frågan.

Även här fann jag alltså ett underbart och idealiskt hem som verkar ha den goda kontinuiteten inne, och vår relation är den samma som för 42 år sedan. Det är bara att bygga vidare.

Men det besynnerligaste i Sverige var vädret. Här hade jag haft regn på hela resan och i varenda stad utan undantag med bara rå kyla och fientlig motvind överallt, men i Sverige var vädret paradisiskt och verkade stabilt. Folk satt och solbadade i parkerna med bara armar och kortbyxor och njöt, och det blev bara varmare. Det var nostalgiskt att besöka de gamla ställena omkring Lundagård där Valborgsgänget huserat i så många år med den äran, men Göteborg väntade, och jag måste ta tåget vidare samma dag. Men i Göteborg förekom samma fenomen: härlig vårsol med folk solbadande överallt, som om det aldrig förekommit något annat. Jag hade förgäves letat efter våren överallt omkring Medelhavet, och så hann den före mig till Skandinavien. Så var det med det.

Ens eget hem väntade med räkningar och refuseringar i vanlig ordning, men jag fick även mysteriet i Biella löst. Som jag trott hade Lorella och Gian Carlo varit bortresta och inte haft möjlighet att meddela mig detta. Som plåster på såren stod jag fast vid mitt förslag att jag gärna skulle ha dem med på min resa till Spiti och Ladakh i augusti. Men det blir i så fall en helt annan resa.

Slut. (våren 2004).